179

Государственная ордена Ленина БИБЛИОТЕКА СССР имени В. И. Ленина

Йасов а пскиашкара пролетараш, кіалгіайхетай!

СЕРДАЛО свет

Грозненски воркова а, Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган.
Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областен комитета а

Ера 21 АВГУСТ № 67 (2233) 1958 шу

Мах 20 кеп.

ЧІоаггІа ког ловзаш — сийрдача кхоаненга!

Социализман дунен система денгара-денга чІоагІлу, низ а бол, энерги дукхагІа а хул цунга, тешшаме дІахьалха йода из. Ший мугІарашка чухь дерригача адамий кхоалагІа дакъа вІашагІтеха йола социализман лагерь хІанз миссел чІоагІа а низ болаш а цІаккха хиннаяц.

Сий долча коталонашца белгалбаьнна ба коммунизманга бода советски халкъа никъ. Советски мехкарча хІама хьадеш долча низашта дегІадахкарна доазув доаццаш йола йоккха паргІато хьайийлар ССКП XX-ча съезда а ССКП ЦК-а Пленумий а исторически соцамаша. Промышленносте а строительствон а управлени эргайоаккхаш тоаяро, дІахо а колхозни строй чІоагІьярои МТС-аш эргаяхарои, химически промышленность сиххо дегІайоалаяро, вай партен кхыйолча мероприятеша а белгалдаьнна дика гІуланхаш ду. Промышленность дегІаяра планаш тІехкхоачашъяр, фийг бола а юртбоахаман кхыйола а культураш чІоагІа хьувнъар, Іилман чухь, технико, культуран а халкъа вахара хьал лакхдара а хьакъехьа керда карагІданнараш — иштта я укх тІехкхьарча хана советски халкъо даьхача толамий йола бІарча хиларна гаьна латта перечень.

ХІанз прогрессивни адамаш экономика дегІаяра хьакъехьа дерригача капиталистически мехкел хьалха баьннача Советий мехка толамаша гІаддига ца Іеш, Европени Азени дерригача социалистически мехкашта денгара-денга керда карагІдувлараша а гІаддуг.

Социалистически экономикан коталонех, промышленность, юрта боахам, Іилма, культура дегІаярах, кхъхьегамхой материальни вахара хьал лакхдаларах дола доггІоза доаккха хоамаш хьахоз Пекинера, Тиранера, Прагера, Пхеньянера, Берлинера, Улан-Баторера, массайолча социалистически паччахьалкхенашкара.

ДІадахача шерашка а санна, укх карарча хьалхарча ах шера а дерригача социалистически мехкашка хадданза чІоагІа лакхъелар промышленни производство. ДІадахача шерарча цу ханаца нийсйича ялх бетта промышленни продукци арахецилга дегІаденад Китайски Халкъа Республике 34 процент, Корейски Халкъа-Демократически Республике — 34 процент, Венгре — 24, Албане — 19,5, Болгаре — 18, ГДР — 11,7, Польше — 10,5 процент. Керда коталонаш яьхай Румынен, Вьетнама Демократически Республикан, Монгольски Халкъа Республикан кхъхьегамхоша. ДукхагІа долча мехкашка кхъхьегама овсарле чехка лакхлуш хилар, лоарХІам боллаш шерьяьй промышленни продукцен ассортимент.

Социалистически мехкашка производство лакхьялара темпаш дІадахача шерашка хинначарел лоарХІам боллаш лакхъелар. Цхьаь цхьанна капиталистически мехна ховш дац ший экономика дегІаярах дола иштта лакха хьокхамаш. Лаих ца яларал совгІа, хІанз укх сахьата капиталистически дунен экономика лохлуш йолча хьал тІа латт. Масала, американски официальни статистико даьча лоарХІамашка диллача, США-н промышленносто хьалхарча квартале арахийца продукци дІадахача шера хьалхарча квартале арахийцачул 11 процент лохагІа яр.

Дерригача вежарех долча социалистически мехкашка чехка дегІайоагІа социалистически индустри. Из дегІайоагІа производствон лакхлуча темпашка санна, капиталовложенеш дукхагІа хилареи промышленни строительство Іалаьмате чІоагІа шерьяреи хьакъехьа а. Халкъа Китае укх хьалхарча ах шера капиталовложенеш дІадахача шерарча цу ханаца нийсйиса 88,1 процент дукхагІа хиннай. Социалистически лагера дерригача мехкашка шерра дІайоаржаьь я индустриальни строительство. Масала, СССР-а новкъосталца Польше хьалъеча В. И. Ленина цІерахча металлургически комбинате дукха ха йоаццаш эксплуатаце дІаелар доменной пишки ворхІлагІа мартени. ХІанз комбинато шера доаккхаргда буржуазни строй йолча хана Польшерча ерригача металлургически заводаша доаккхаш хиннар миссел дола аьшк-болат.

Социалистически мехкаша доккхий толамаш даьхад юрта боахам эргабаккхара хьакъехьа. Коталонна тІехьа котало йоаккхаш дІабода кооперативни болам халкъа Китае, Болгаре, Корейски Халкъа — Демократически Республике. Юрта боахам дегІабара социалистически никъ чІоагІа чІоагІлуш латта кхыча мехкашка а.

Боккъалдар аьлча Іалаьмате доккхий толамаш даьхад Китаерча кооперированни болча юрта боахамо. Аьхки чуийца фийг бола культураш соахкарчул 69 процент дукхагІа хьийкъай. 1949 шера а Китае доаккхаш хинна валовой кІа США-с доаккхача кІин 44 процент лоацаш дар. Укх шера валовой кІа даккхара хьакъехьа эггара кІезгагІа дале а 2 миллион тонна дукхагІа а доаккхаш, Американ ВІашагІкхийттача Штател хьалха яргья Китай. Из а кхы дукхагІа даккха йиш йоаца доазув дац. Дукха ха йоаццаш, Китайски Халкъа Республикан Председательца новкъостаца Мао Цзэ-дунаца шоаш вІашагІкхийттача китайски ахархоша догІІоз даьнна дийцар кооперативни строяс луча йоккхача торонех.

Социализман эггара тІехйола белгало я халкъа вахар хьалах ю йоакхо. Социализм сага дола дикагІа Іалашдаь, культурни вахар да. Дерригача социалистически мехкашка дегІадоагІа наха дукха эша предметаш арахецилга, шерлуш латт торговли, тоалуш да наха чубаха цІенош хилара гІуланх.

Хьалхарча ах шерара белгалъяьнна йола дика итогаш — коммунистическии болхлойи партеша хьалхле а лелаеш, социалистически мехкашкарча болхлоша, гІулакхерча наха, интеллигенцес дог ура а этта чІоагІа хьийгача кьих даьнна беркат, социализман гІуланха, марксистко-ленински хьехама сийлахь-йоккхача идеяшта къахьегамхой доазув доаццаш чІоагІа мутІахьа хилар да.

Социализман мехний сийдолча коталонашка чухь гуш да боахаман плановой система толашагІа хилар, социалистически мехний эйхха болча экономически барт-цхьоагІон даькъала гІулакхаш. Социалистически мехкашта юкъера вежарашха дола бувзамаш новкъара ца доалаш чІоагІлуш а латт, масса оагІонгахьара дегІадоагІаш а да. Укх тІехкхьарча шерашка лоарХІам боллаш дегІаенай производствон специализации кооперировании. Социалистически мехний халкъа боахама перспективни планаш уттаярца дувзаденна рекомендацеш кийчъяра хьакъехьа боккха болх баьб. Социалистически мехнаш дІахо а экономически дегІадара, барт-цхьоагІон гІулакха юкъе дахьаш дола чІоагІача лоарХІамера хІама хилар укх шера май бетта Москве хинна Экономически ВІаши Новкъосталдара Совета доакъашхой — мехний коммунистическии болхлойи партей викалий совещани.

Социалистически мехкашкарча Іаламан рузкъаехи экономически торонехи рационально пайда эцанза барг ца хилар белгалдоаккхаш, город Биттерфельдерча (ГДР) электрохимически комбината болхлой собране новкъоста Н. С. Хрущевс йоахар: «Социализман дерригча мехнаш коммунизман новкъа дІахьалхашка довларна долла хІама де декхарийла да вай, социалистически хІара мехка экономика чехкагІа дегІайоагІаргйолаш, кхъхьегама овсарле лакхлургйолаш. Вай мехнех болча хІара мехко кхыча мехнашта дизза вежарашха дола новкъостал де деза. Шоай низаш вІашагІа а тохаш, кооперации барт-цхьоагІон дегІа а йоалаеш, экономика дегІайоалаяра хьанъехьа дикагІа дола толамаш доах вай мехнаша».

Социалистически мехний экономика чехкка лакхлуш хиларо, халкъий материальни вахара хьал а культура а хадданза дегІаахаро шек вала ца везаш тешам лу социализм капитализмал толашагІа хиларах, шин системо лаьцача яхьа юкъе социализм котьяргхиларах. Капитализман эггара чІоагІагІа дегІадаьхка дола мехнаш социалистически мехнаша темпай хьакъехьа дитаь ца Іеш, промышленносто арахецача продукцен дукхалга диллача а тІехьадуттаргдола ха гаьна яц. ХІанз укх сахьата вежарашха дола дукха мехнаш социализм хьалъяь довла доахи. Боккха гІа боаккхаш йода Китайски Халкъа Республика социализман йиззача коталонга. Болгаре социалистически мехкашка кертерча даькъе хинна даьннад. Чехословаке кертера лоарХІам бола коталонаш яьхай социализмо. Германски Демократически Республикан а вежарашха долча кхыча мехний а къахьегамхой кІаьд ца луш, творчески къахьегаш хьалъеш боахи социализман сийрда здани. Укх тІехкхьарча хана дукхача мехкашка хиннача коммунистическии болхлойи партей съездаша оттайир социализм хьалъяра Іалаьмате йоккхий керда программаш. Халкъаша тІагІертта толамца кхоачашъеш я уж программаш.

Социалистически хІара мехка толамаш — социализман низкхоачача ерригача лагера толамаш да. Социалистически мехний кхотадалар, барт-цхьоагІо, доттагІал цхьаккханешта а цІаккха а эшабе могаргдоаца кердача общественни строян сийлахь-боккха низ ба.

Даькъалча хоама доккхий ткъамаш да. Дерригача дунен тІа гІолла чакхъювл социалистически мехкашка кхоачашдеча сийлахьа - доккхача гІулакхий сийле. Советски Союза, Китайски Халкъа Республикан, социалистически лагера дерригача мехний доккхача толамаша доггІоздоах дерригача дунен тІарча къахьегамхой. «Коммунизман кризисах» аьле цІи йоакхаш дола шоаш дувца даьсса хабараш бакъде гІерташ капитализман идеологаш доаржадеш бале а, дунен социалистически системан дегІабоагІаш а чІоагІлуш а болча низа лоарХІам чІоагІагІа айлу машара, прогрессан, халкъий кортамукъален гІулакхашкахьа.

Социалистически мехний бохаргбоацача низа а цхьоагІон а керда тешал да Пекине новкъостий Н. С. Хрущевен Мао Цзэ-дунен исторически вІашагІкхетар. Цу вІашагІкхетара итогаш чІоагІа могайир социалистически лагера къахьегамхоша, машар безача дерригача халкъаша.

Социалистически лагера чІоагІало а цун кхотаялар а машар лораберг а чІоагІлург а хиларах дола кертера гІуланх да. Кердача тІема кхерама духьал лоаттабеча къовсаме социалистически мехнаш хьалха латт. Укх деношка дерригача адамашца цхьана социалистически паччахьалкхений халкъаш эгІазлонца духьал да Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале Американо-английски интервенташа леладеча кхетам боацача гІулакхашта, агрессорий эскараш Ливанереи Иорданереи Іалаьмате чехка арадахар дІадех цар.

ЧІоагІа, тешшаме ког боахаш болх социализм хьалъераш, керда коммунистически общество оттаераш де дага лаьцача сийрдача гІулакхага, Социалистически строй къона а, унахцІена а, дегІайоагІаш а, чІоагІлуш а я. Цун я хургйола кхоане.

(18 августе арадаьннача «Правдан» передовой).

Ленинград. Искусственни хьоаса беча заводо вискозни даьрийи штапельи ду. Укх тІехкхьарча пхе шера предприятес айдаьд штапельни хьоаса арахецар 3,5-зен вискозни даьрий арахецар 1,2-зен. Завода перспективни планах укх гаргарча шерашка, цу хьисаперча продукцен производство 25 процент айелга лаьрхІа да. Январь бетта денз предприятен коллективо планал совгІа 300 тонн бенна ца Іеш, штапельни даьрен хьоаса беннаб.

Укх сурта тІа: тей юха тІалуташ йола отделени. Хьалхарча плане — Л. Г. Сидорова яха болхло.

П. Федотова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЦІей тІакхачале 11 бетта план кхоачашъе

ЧІоагІа тІабирза болх бу тха установкан технологаша. Оттаяь режим чІоагІа лораеш, мехкдаьттах йоаха сийрда продукташ дикахи дукхагІеи яха къовсам а делабеш, оаха массайолча хана тІехкхоачашъю производственни заданеш. Духхаьа августа ах бетта планал совгІа ши эзар тонна совгІа геттара дика доагам даьккхаш дар.

Цу гІулакхаша гІаддуг тхо, цхьабакъда цох кхоачам баш оаха. Нефтемаслозавода технологаша дІадоладаь патриотически гІулакх дийца а дІйца, тха установкан коллектив социалистически яхьа юкъе яхай Сийлахь-йоккхача Октябрьски революцен 41-гІча шерага дика толамаш долаш накъабахарна, цунца декхар тІа а эц:

дерригача цалкъан цІей тІакхоачача ханага мехкдаьттан сийрда продукташ яхара цхьайтта бетта программа кхоачашъе. 50 тоннал кІезигагІа доацаш доагам а цхьа эзар тонна пар а яхобе.

Беррига низ тІабохийтаргба оаха тхой дош кхоачашцарна а Октябрьски революцен 41-гІча шера дика ча толамашца накъа дахкарна а.

Грозненски нефтеперерабатывающи завода № 1 йолча установкан коллективо тІадилларах: М. АБАСАЛИЕВ — установкан начальник, П. СИЛЬКИН — группарторг, А. АЛЕКСАНДРОВ — профорг.

ССКП ЦК-е

Укх шера 16-ча августа ССКП ЦК хиннай баьца даарех, коартолех, сомех, баьца комарех городаш а промышленни центраш а Іалашъяр дувцаш совещани. Из гІулакх дувцаш совещане къамаьл даьд ССКП ЦК хьалхарча секретаро СССР-а Министрий Совета Председателе нов. Н. С. Хрущевс. Совещане дакъалоацаш хиннаб ССКП ЦК секретараш н.н. Н. Г. Игнатов, Н. А. Мухитдинов.

Нов. Н. С. Хрущевс ший къамаьлаца дийцар баьца даараши, коартолаши, сомаши, комараши мехка бахача наха мел эш хилийтар керттера декхар долга. Баьца даараш а коартолаш а дукхагІа хургйолаш городашта а промышленни центраштa а юхе йоккха специализированни совхозаш яхканза ягьяьц, цу совхозаша комплексни механизации агротехнически Іилманна вай хана карагІдаьннараши юкъе доаладара наькъаца махулла кІезигагІа къа хьегаш а рузкъа дІа дохийташ а дукха коартолаши баьца даараши доахардолаш. Цу боахамашка болх бе лаха беза из гІулакх дика довзаш бола специалисташ, яла еза мел эша техника, удобрени цул совгІа парникови, теплични боахам дика вІашагІболлаш новкъостал де деза. Иштта кІезига мах дІабодаш баьца даараши коартолаши цу тайпарча совхозашка хьалкхееш хилча цар колхозаш а шоашта тІехьакхе езача кхоачаергья, хІаьта кІезига мах бода баьца даараши коартолаши хьалкхе а йитаргья. Баьца даараши коартолаши хьалкхеергйолаш специализировать даьча колхозашта эшаш мел дола новкъостал де деза.

Нов. Н. С. Хрущевс белгалдаькхар совхозашка а колхозашка а сомий бешамаши баьца комараши дІаер укх тІехьарча кана шерданза даргдоацилга. Цу гІулакхо бахача наха сомаши, комараши лоарХІам боллаш дукхагІа яла йиш хулийтаргйолаш.

Нов. Н. С. Хрущевс иштта белгалдаькхар баьца даараши, коартолаши дІакхахьар, лораяр, йохкар тоаде дезилга.

Совещане дакъалоацаш хиннаб Союзни республикай Компартей ЦК секретараш, госплана председателе заместителаш, союзни республикай юрта боахама министрий заместителаш, культал деш бола болхлой, юрта боахама Іилманхойи специалисташ.

Совещане дакъалоацаш хиннараштa яйзар 30 эзар тонн совгІа шера баьца даараш хьалкхедеча боккхача боахама Московски областан Серпуховски районе «Большевик» яхача совхоза опыт.

Ерригсоюзни юртбоахама выставкан территоре совещане дакъалоацаш хиннарашка дІахьеккхар коартолаши баьца даараши хьалкхедарна йола керда машинаши орудеши, хІаьта иштта сомийи баьца комарийи бешамашка балхашта механизаци ю машинаш а. Цитта баьца даарий культурай выставкага а хьажар совещане хиннараш.

Академика В. П. Эдельштейна кулгал деш йолча Тимирязева цІерахча Московски Юртбоахама академен баьца даарий станцен Іилман балхаш а дайзар совещане дакъалоацаш хиннарашта.

Толамца накъа гІоргда Сийлахь-боккхача Октябранна

☆

Яхь дІайолаяьча

Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дизара сийна яхь дІайолаяьча нефтемаслозавода технологаша шоай дош кхоачашду. Цар ханал хьалхагІа кхоачашъяьй керттера продукташ хьаяра ийс бетта йола план. Октябра чотах арахийцад бІаьш тоннаш даьтташ, наькъа битум, литейни крепитель.

ДІадахача шера цу ханаца нийсдича керттера продукт арахецилга 10 гаргга лакхденнад.

Мехкдаьттан продуктех дІабода мах чухьнахьа баккхар бахьан долаш ворхІ бетта кходаьд 5 миллион гаргга сом ахча. Планаца нийсдича 17.1 процент лакхьеннай балха овсарле. Кхоьяй 908 тонн мехкдаьттан продукташ, 4,117 тонн доагам. Заводо паччахьалкхенна 4.750 эзар сомал дукхагІа планал совгІа пайда беннаб.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутата нов. Летковскаяс кулгалдеча № 18 йолча установкан коллективага я хьалхе.

СМЕНАХ ШИЪ-КХОЪ НОРМА ЯККХА

Хьалха латташ болча грозненски нефтепереработчикаша даь кхайкарал хьаллоацаш «Красный молот» яхача заводе машинаш еча болхлоша чІоагІа дувц октябрал хьалха шоаш тІаэца декхараш.

Къахьегама кердача совгІататашца цІейна накъа яха лаьрхІад, дІаюха тела 3-ча цеха. ЦІе байраьх яьккхача мастера Николай Михайлова участкан коллективо. Цу участке вІашагІъехк «Красный молот» яхача завода марка йола эггара чоалхане оборудовани — чІоагІа низ бола гІум вІашагІъеш йолеи насосни гидравлически пласташ йохаю агрегаташ.

Сборщикаша кхоачашду доттагІле йолча мехний — Китаеи Венгреи нефтяникий заказаш.

— Беррига низ тІахьоргба шоаш, аьнна лаьрхІад сборщикаша, китаерчеи венгрерчеи доттагІашта гидроразрыв ярна эша агрегаташ ханал хьалха, 7-ча ноябре кийчъярна. Из хургда цІейна дола тха совгІат.

Слесараша-сборщикаша шоай балха норматш лакхъю. ДикагІа дола хьокхамаш доах Балашевич Николая бригадо. Октябран цІейна хьалхарча социалистически яхье а этта цу бригадо сменах йола норматш 250—300 процент кхоачашъю.

ТІаийцача декхарел совгІа 300 тонн мехкдаьтта даккха

16 августа «Малгобекнефта» Ленина орден лелаеча хьалхарча промысла шоллагІча бригадан нефтяникаша Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дизара сийна социалистически яхь йоаржае, аьнна Грозненски нефтемаслозавода коллективо даь кхайкарал дийцар.

Мастера Матрена Власовна Дубовицкаяс йийшар нефтянникашта кхайкарала текст. Оператора Евгений Михайловича Коломенкоси, бригадан труппарторга Алексей Кузьмича Куксинен нефтемаслозаводчикий инициатива хьал а лоацаш цахаддаш скважинай болх дикатІа тоабелгеи, геолого-технически мероприятеш шоай ханнахьа кхоачашъяри, мехкдаьттан боахам дика кийчбари дийцар.

Октября хьалхарча яхье а этта шоллагІча бригадан коллективо масса а раьза волаш лаьрхІар:

Дерригача калкъа цІай, 7 ноябрь тІакхаччалехьа хьалхагІа шера лаьрхІа тІаийцача декхарал совгІа 300 тонн мехкдаьтта даккха; ремонташта юкъера скважинаша болх бу ха 9 ди йІаьхье; эксплуатацен коэффициент 0,986-нега кхоачае; еррига объекташ Іа тІакхачалехьа 25 октябрал тІехьа ца йоалийташ бокъонца кийчъе; кІезигагІа доа а деш 30 тонн мехкдаьтта кходе.

Лаьттан кІалхарча оборудованена ремонт еча мастера Петра Крамаренко бригадо тІаийцар спуско-подъемни операцеях йола норматш 150 процент кхоачашъелга, тешам болаш скважинаш тоаелга.

Мастера Дубовицки Матренай бригадан мастераша гучайоахаш резерваш дІа йола а йолийташ цхьайолча скважинай дебит лакхъю. Доагама хІара килограмм бахьан долаш къовсам делабу операторашa. Август бетта хІара дени-буси планал совгІа 4—5 тонн коача доагам доакх цар.

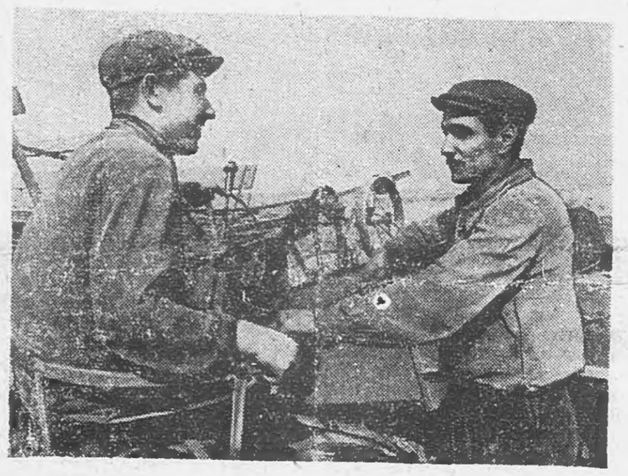

Казахски ССР. Дика хьийкъа ялат чуэцаш ба Акмолински областера ахархой. Казахстански миллиард пунт ялатийца лаьрхІа 220 миллион пунт яла лаьрхІад цар.

Акмолински областерча Сталина цІерахча колхозе боккхача толамца чуэцаш латт ялат.

СУРТА ТІА: Сталина цІерахча колхоза хьалха латтараш комсомольцаш лафетни жатка машинист Постов Михаили цун воша тракторист Григорийн.

И. Нарышкова сурт.
ТАСС фотохроника.

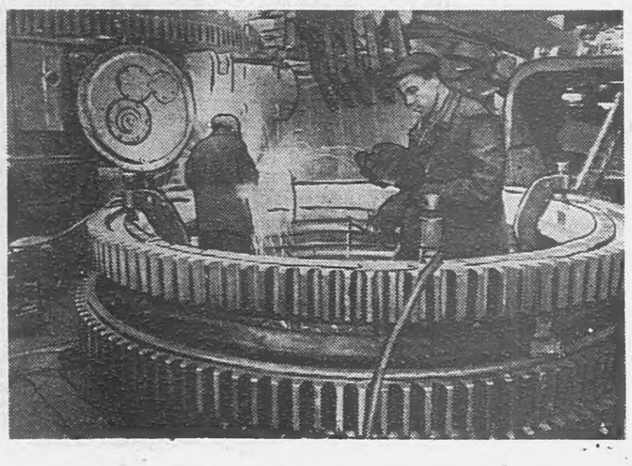

Свердловск. Уралмашзаводо арахецача «ЭКГ-4» яхача экскаторашца лаьттан тІоанаш тІера дІадоаха (горновскрышни) балхаш ду. Вай мехка даь а цаІеш кхыча мехкашка а ду царца балхаш.

«ЭКГ-4» яха экскаторашa соахкачул дукхагІа арахецаргйолаш я укх шера.

СУРТА ТІА: «ЭКГ-4» яха экскаватор вІашагІйолла участок. Хьалхарча плане дикагІа волчарех цхьа сварщик Н. М. Долгов.

Б. Назарова сурт.
ТАСС фотохроника.

Шера йола задани 7-ча ноябре кхоачашъе

ЦхьоагІонца болх беш я Іаьлийюртарча участке меловый отложеннеш йий хьожаш бурув детташ болх бу № 100 йола бурув детта коллектив. Скважина хІанз укх сахьате 2500 метр кІоарга бурув теха я, планал совгІа 200 метр кІоартах техад из. Проходка яра сухал заданех йолчул цкъаи ахаззеи дукхагІа я.

Мехкдаьттанна разведка лелаечар чІоагІа хьаллаьцар Грозненски нефтемаслозавода технологаша доладаь патриотически гІулакх. Мастера Илларион Филиппович Шамардина хоам бир:

— Тхо цхьа саг санна юкъедахад Октябрал хьалхарча социалистически яхьа, лаьрхІа да 7-ча ноябрга скважина 3000 метрага кхаччалца кІоаргъелга, цунца шера йола план кхоачашъе проходка сухал 25 процент айъе, оборудованена а механизмашта а гІулакх дар лакхдарца производительни ха 75 процент кхаччалца айъелга, спуско-подъемни операцей боарамаш 115—120 процент тІехкхоачашце.

ПІехдикача балха къахьегам хьахьокх нов. Чернобаева сменас.

Масса хана задани тІехкхоачашъю

Дика тІаийцар Грозненски орден лелаеча нефтеперерабатывающи завода (начальник нов. Болотова) № 10 йолча участкан технологаша нефтемаслозавода коллективо дикача толамашца Сийлахь - боккхача Октябра 41 шу дизара накъа даха социалистически яхь йоаржае яха тІахьехам.

Шоай торонаши юкъера резервашни лархІа а лаьрхІа нефтепереработчикаша оттадир цу белгалъяьнна йолча хана совгІата шин эшалонал кІезигагІа доацаш планал совгІа дика качество йола моторни доагам дала.

Шоай дош чІоагІа леладу наха. Масса хана, дени-буси йола задани 103—105 процент кхоачаш а еш, планал совгІа массехь бІаь тонн доагам даьккхад технологаша.

В. ДУДНИК,
Грозненски нефтеперерабатывающи завода № 2 йолча цеха начальник.

Операни балетеи Куйбышевски театра коллектива НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

1957-чеи 1958-чеи шерашка Грозне Нохч-ГІалгІай АССР къахьегамхой культуран хьисапера Іалашбарна боаккха а дика а болх чакхбаккхарах, операн балетеи Куйбышевски театра коллектива Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республикан Сийлен грамота лойла.

НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.

НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо нов. Фример И. М. Сийлен грамота яларах

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Ваь 50 шу дизарца а кинофикацен системе хадданза болх бу 25 шу дизарца а дувзаденна Грознен Челюскинци цІерахча театра директора нов. Фример Иосиф Матвеевича Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республикан Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла.

НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.

НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.

Партийни дешара шерага кийчлуш ба

Коммунистически партес масса хана а хIанз а бокха теркам бу коммунисташ беррига къахьегамхойн марксизман-ленинизма идеяшца кийчбара. СОКП XX-ча съездо лоархIаметIа долча декхаранца оттадир партен беррига идеологически болх кердача лаккхача лагIа тIа баккхара декхар.

XIанз дукха ха йисаяц керда партийни дешара шу долалала. Цу гIулакха ший ханнахьа теркам а баь партийни системан дешара дика кийчо еш я «Красни молот» яхача завода партийни организаци (секр. нов. Перепичаев). Цу завода партийни организацен бюрос беррига коммунисташца а парте боацаранца а хIанзехьа цар малагIча кружоке деша баха безам ба хьожаш беседаш яьй. 300 совгIа коммунист а парте боацараш а юкъе болаш 19 партийни дешара кружок вIашагIъеллай заводе. Царех 8 я текущий политика Iомаеш, 5 партен истори Iомадеш, вожаш политэкономи а конкретни экономика а кхыдола политически боахамен гIулакхаш а Iомадеш я. Цул совгIа 70 коммунист школашка а вузашка а дешаш ба, 17 сайрийна дешача марксизмани - ленинизмани университете дешаш ва, 70 совгIа Коммунист шоаш Iомалуш ба.

Цу ерригача 19 кружока хьеха кийчьбаь говза пропагандисташ царна новкъостал де а тIадоагIача шера шоаш хьехарглолаш кийчбе а лаьрхIа 19 помощники ва. Иштта ерригача кружокашта деша кийчьяь помещенеш я.

Цхьабакъда партийни организацен бюрос цу гIулакхий кхоачам ший ханнахьа бе болабаь бале а кхоачамбоацараш а да цу балха юкъе. Къаьстта белгалдаккха мегаргдолаш да из мо йолча йоккхача партийни организацера сайрийна дешача марксизман-ленинизман университете 17 саг мара дешаш ца хилар. Из тIулакх укх тIехьарча деношка хьажа а хьажа тоаде деза завода парторганизацен бюрос.

XIанз партийни организацен бюро а беррига коммунистий а эггара хьалхара декхар да дика вIашагIелла ший ханнахьа беррига коммунисташ а парте боацараш а юкъе болаш партийни системан дешар дIадоладе а из дешар мишта лел хьожаш массе хана контрол лоаттаяр а.

В. БОГАТЫРЕВ.

№ 16 йола „Агитатора блокнот“

СОКП Нохч-гIалгIай обкома пропагандани агитацени отдело арахийцад № 16 йола «Агитатора блокнот».

«Доакъар кийчдарна хIара дийнахьа уйла е» яхаш керттера статья я номер тIа язъяь. Агитаторашта а пропагандисташта а новкъостала йола Б. Дарсигова статья я «СССР-а экономикен культурен дегIайолаерна къахьегама сбереженеш лургьа вай яхаш», Г. Совельева статья я «ерригасоюзни бахача наьха переписк» яхаш.

«Беза мухь кхуьйа составаш кхувла воккхагIа вола машинист Д. Ф. Гончаров» яхача В. Иванова язъяча статья тIа ювц Орджоникидзевски машин-наькъа Грозненски отделене беза мухь кхуьйа составаш кхувлара балха опыт.

«Агитационни балха опытах» яхача разделе кепа теха я Новогрозненски завода партбюрон секретара заместителя М. Щербинина «Агитатораш — производства хьалхле лелераш ба» аьнна йола статья. Агитационно-массови балха хроника а я язъяь.

Мехкашта юкъерча темашта йолча материала юкъе я Азен хаккъа демократически мехкашка культурни тIирсаш хьалдарна йола шифраши бакъдараши.

Дика дIадоладаь гIулакх

Дукхагla бола городе баха нах ух культуран цIеношка, дворецашка, кинотеатрашка, красни уголокашка ешача лекцешка ладувгIа. Цхьабакъда цхьанца бараш цига баха йи шийоацаш бус. Цу гIулакха теркам а баь Орджоникидзевски районе Iилманни политикани дешар доаржадеча общественни отделенеси райисполкомои цхьан вIашагIеллад квартирашца а ухаш лекцеш ешалга. Из гIулакх дикагIа вIашагIелла чакхдаккхарна райисполкома инструктора нов. Дементьева Иринас улични комитеташца а цIен ноанонца а малагIча темаехи мича ханен лекцеш йийшача дикагIа хургьа къастадеш дукха беседаш яьй. Цхьанца бола лекторашца тешаш бацар, цига ладувгIа нах культургба аьлча. Советски Iаьдал доаккхаш Грозненски пролетариата майра лоаттабаь къовсам бувцаш, Грозне бIаь дийнахьа лаьттача тIемца дакъа лоацаш хиннача нов. Галенскес эггара хьалха йийшача лекцес хьахьехар ладувгIа нах из санна йолча лекцешка дукхагIа ухаргхилар.

№ 13 йолча улични комитете университетте дешаш ва, 70 совгIа Коммунист шоаш Iомалуш ба.

Цу ерригача 19 кружока хьеха кийчьбаь говза пропагандисташ царна новкъостал де а тIадоагIача шера шоаш хьехарглолаш кийчбе а лаьрхIа 19 помощники ва. Иштта ерригача кружокашта деша кийчьяь помещенеш я.

Цхьабакъда партийни организацен бюрос цу гIулакхий кхоачам ший ханнахьа бе болабаь бале а кхоачамбоацараш а да цу балха юкъе. Къаьстта белгалдаккха мегаргдолаш да из мо йолча йоккхача партийни организацера сайрийна дешача марксизман-ленинизман университете 17 саг мара дешаш ца хилар. Из тIулакх укх тIехьарча деношка хьажа а хьажа тоаде деза завода парторганизацен бюрос.

XIанз партийни организацен бюро а беррига коммунистий а эггара хьалхара декхар да дика вIашагIелла ший ханнахьа беррига коммунисташ а парте боацараш а юкъе болаш партийни системан дешар дIадоладе а из дешар мишта лел хьожаш массе хана контрол лоаттаяр а.

В. БОГАТЫРЕВ.

№ 16 йола „Агитатора блокнот“

СОКП Нохч-гIалгIай обкома пропагандани агитацени отдело арахийцад № 16 йола «Агитатора блокнот».

«Доакъар кийчдарна хIара дийнахьа уйла е» яхаш керттера статья я номер тIа язъяь. Агитаторашта а пропагандисташта а новкъостала йола Б. Дарсигова статья я «СССР-а экономикен культурен дегIайолаерна къахьегама сбереженеш лургьа вай яхаш», Г. Совельева статья я «ерригасоюзни бахача наьха переписк» яхаш.

«Беза мухь кхуьйа составаш кхувла воккхагIа вола машинист Д. Ф. Гончаров» яхача В. Иванова язъяча статья тIа ювц Орджоникидзевски машин-наькъа Грозненски отделене беза мухь кхуьйа составаш кхувлара балха опыт.

«Агитационни балха опытах» яхача разделе кепа теха я Новогрозненски завода партбюрон секретара заместителя М. Щербинина «Агитатораш — производства хьалхле лелераш ба» аьнна йола статья. Агитационно-массови балха хроника а я язъяь.

Мехкашта юкъерча темашта йолча материала юкъе я Азен хаккъа демократически мехкашка культурни тIирсаш хьалдарна йола шифраши бакъдараши.

Дика дIадоладаь гIулакх

Дукхагla бола городе баха нах ух культуран цIеношка, дворецашка, кинотеатрашка, красни уголокашка ешача лекцешка ладувгIа. Цхьабакъда цхьанца бараш цига баха йи шийоацаш бус. Цу гIулакха теркам а баь Орджоникидзевски районе Iилманни политикани дешар доаржадеча общественни отделенеси райисполкомои цхьан вIашагIеллад квартирашца а ухаш лекцеш ешалга. Из гIулакх дикагIа вIашагIелла чакхдаккхарна райисполкома инструктора нов. Дементьева Иринас улични комитеташца а цIен ноанонца а малагIча темаехи мича ханен лекцеш йийшача дикагIа хургьа къастадеш дукха беседаш яьй. Цхьанца бола лекторашца тешаш бацар, цига ладувгIа нах культургба аьлча. Советски Iаьдал доаккхаш Грозненски пролетариата майра лоаттабаь къовсам бувцаш, Грозне бIаь дийнахьа лаьттача тIемца дакъа лоацаш хиннача нов. Галенскес эггара хьалха йийшача лекцес хьахьехар ладувгIа нах из санна йолча лекцешка дукхагIа ухаргхилар.

№ 13 йолча улични комитете

Цхьатарра лелац гIулакх

XIанз еза ка я — массанахьа а доакъар кийчдеш латт. Из болх «Ингушски» совхоза пхелагIча отделене а ба беш. Бакъда, эсала лел из. ДиълагIа ди мара дац укхаза силос кийчъе болабенна — цхьаькха а бомбайн яцар. Хьаеннача комбайнан дукхагIа йола ха сецаь латтаян йоаях. Хьалхарча дийнахьъ ши машин мара хьакханзар цо силос, шоллагIча дийнахьа — шийттеи, кхоалагIча дийнахьа итт машина мара хьекхаяц, хIаьта диълагIча дийнахьа вIалла а хьекхаяц.

Комбайн дика лелаш хилча а сихагIа леле тамаш яр цитара болх, хIана аьлча, цхьа автомашин мара еннаяц совхоза культалхоша цунца болх бе. Из бахьан долаш кIоагча Iочу йилла силос талхаш, йокъалуш улл.

Иштта гIулакх да пхелагIча отделене.

Кхыча тайпара лел гIулакхаш йиълагIча отделене. Цига болх беш бархI комбайн я, кIаьта автомашинаш цар тIара силос дIакхахьарал совгIа кхыйола грузаш дIакхахьа а тоъаш я.

XIана я цхьан совхозе иштта башхалонаш?

Комсомола 40 шу дизарга

Цу деной сий доврг дац

Колчака, Деникина, Врангела белогвардейски бIехача бIуца а доазол дехьарча интервентий эскаранца а шоай синош кхо ца деш. къиза тIемаш дир комсомольцаша, тIем тIа тамашера денал, къонахчул, майрал а гойташ.

Граждански тIемах даьча йоазонаш тIа боча ювцаш я комсомола сий а денал а дола гIулакхаш дIадоладаьча къонача турпалий цIераш.

Нана город лораеш, юха ца воалаш къиза лийтар Петрограда комсомол вIашагIъелларех вола путиловски завода къона болхло Василий Алексеев.

Сийленца йиза я Царицын лораеш хиннача 10-ча армен командирех волча, 23 шу долча турпала Николай Руднева цIи.

Даьхе лораеш, турпала велар московски комсомолец Илюша Колодочкин. Къулбехьен фронте тIом беш хиннача 35-ча Рогожско-Симоновски еригача полка дукха везар Илюша.

Дика денал гойтар хIама ца эшаш еррига а къонача тIемахоех лаьттача 3-ча армен (Малхбоален фронт) Горни Уральски полко. Цу полкага моаршал хоатташ 3-ча армен Ревоенсовето яздора: «Н-ски Горни къона полк еррига а турпалех латт, цун къонахчул дIаккха а кхоачалургдоацаш да», яхаш.

Малхбоалерча фронте турпала тIемаш дир. «Майра ялхлагIа» аьнна цIи тиллача Нижни Новгородерча комсомольций отрядо.

Юденича духьал даьча тIемаш тIа майрала сий даьккхар петроградски самокатческий комсомольски ротас. Врангелевски фронте моастагIчунца чIоагIа тIемаш дарца белгал яьлар еррига а Харьковерча комсомольцехи кагирхоех лаьтта хинна «Кагирхой Коммунистически союз» яха бронепоезд.

Иштта тIемаш дора граждански тIема дуккхача фронташка комсомолцаша.

Духхьал фронташка даьнна Iанзар комсомолан лакха сий. КъайлагIарча большевистски комитетий заданеш кхоачаш а еш, эзараш бола кхералургбоацаш кагий нах а мехкарий а партизански отрядашка дIаихар. ТIема дукхача гIулакхашца белгал баьнна ба крымски комсомольски организацен никъ а. Симферополе, Керче, Севостополе, Евпаторе, Феодосе, Крыма кхыча городашка а болх беш яр къайлагIара комсомольски организацен. Комсомольций тIема группаша чухьийлхе довнаш дора белогвардейски тIема объекташта, тIаьш лелхийтар, транспорт а связь а йохайора.

1919 шера, Одессана деникинца доал деш хиннача хана, городе тIема болх беш яр комсомольций группа. Контразверкана гучаяккха мегар из, 17 къона подпольщик лаьцар. Къиза Iазапаш дарах цар къонахчул дохаде маганзар моастагIашта. Царех ийснена ве суд йир. Цхьабакъда цу гIулакхо а шек бахаанзар уж шоаш котбаргхиларах. Шоаш боабеча хьалхарча бус набахтара цар яздора: «Боабе суд яьча йис коммунисто, боабалехьа Iодика ювцаш шоай моаршал дайт новкъосташка. Тхо довш, Щe Эскар котдувлаш тIаталаш хиларах доттIоздаьнна а, из даьккъал дувцаш а да тхо. Коммунизман идеяш юххера а котьяргхиларах теша а теш тхо, из бакъ а ду оаха».

Граждански тIема фронташка майра, денал долаш тIемаш дарах ЦIеча Байракха орден еннай комсомолана. «Из байракх лелае бокъо яькхар шоай цIеца тха байраккхаш цIенъяьча, котало бахьан шоай синош дIаденнача, пролетарски диктатура оттаяр духьа шоай вахар дIаденнача, белогвардейски кулгах майра байнача къонача болхлошеи ахархошеи».

1920 шера октябрь бетта дар из. Граждански тIом беш латтар; Москве комсомола III-гIа съезд хьайийлача хана, массанахьа къе, меца яр, боахамаш деха дар. Съезда делегаташ окопашкара баьхкабар, съезд хулача зале салтий шинелаши матросий бушлаташи ювхаш, вIашагIъийна делегаташ бар.

Цу хана а комсомолан мугIарашка 400 эзар саг вар. Съезда теркам тIабаха дар кагирхой союзий декхарех Ленина даь исторически къамаьл. В. И. Ленина кагирхой тIахьехар комунизм Iомаярна. Ленина йоахар, хIара зIамгача саго, «Кагирхой Коммунистически союза юкъе вахарца, коммунизм хьалъе партена новкъостал дара, коммунистически общество оттае ерригача къонача тIехьенна новкъостал дара декхар шийна тIаэц цо».

Коммунистически хьакъехьа саг кхетавара дерригача дешаех дола программни документ хилар В. И. Ленина къамаьлах. Коммунистически общество хьалъерий къона тIехье кийчъяра кертера дешаш да цу тIа.

Сурта тIа: В. И. Ленин комсомолан III-ча съезде къамаьл деш воал.

Художникий Б. Иогансона, Н. Чебакова сурта тIара.

Сийлахь-боккхача Октября 41 шу дизарга

Доккхача хьинарца къахьег укх шера производственни заданеш кхоачашъеш «Октябрьнефть» яхача мехкдаьттан № 3 йолча управленен коллективо. Шу долалуш коллективо тIанийцар шера йола производственни план кхоачашъярал совгIа кхо эзар тонн мехкдаьтта даккха аьнна декхар. Из декхар мамогга сийленца кхоачашде оарцагIъяьннача коллективо дика къахьийгалга къаьста гучадаьлар хьалхарча ах шера плана итогаш лаьрхIача. Планал совгIа мехкдаьтта даккха, аьнна тIанийца декхар тIехкхоачашдир коллективо.

ЦхьоалагIа октябрь тIакхачалехьа планал совгIа итт эзар тонн гарга мехкдаьтта дала лаьрхIад цар паччахьалкхенна.

Июль бетта план кхоачашъярал совгIа массехь бIаь тонн мехкдаьтта даькхад цига. Укх деношка собранеш худ дуккача цехашкеи бригадашкеи советски Iаьдал этта шовзткъеи цаI шу дизар доккхийча балха совгIататашца дездетта дувцаш.

Производственни план дика кхоачашъеш хьайоагIа нов. Лукьяновс кулгалду № 2 йола мехкдаьттан промысел. ДIаяхача шин кварта облсовнрофеи Нохч-ГIалгIай АССР совнархозей карара-кара тела ЦIе байракх цун коллективата хиннай. XIанз а и збайракх карара ца ялийта лерхIаш ба уж.

Цу тайпара дика хьокхамаш доахаш хьайоагIа мехкдаьтта доаккхаш йола нов. Чинкинс хьахьле лелаю бригада. Цу бригадо лаьрхIад Октября 41 шу дузаш производственни план кхоачашъярал совгIа паччахьалкхенна 1600 тонн мехкдаьтта дала.

— ЧIоагIа новкъостал ду тхона оаха «Старогрознефта» управленеца лелаеча яхьо, йоах кхоалагIча управленен керттерча инженера нов. Болвановс. — Август бетта «Старогрознефта» коллектив хилар тхо долча болх мишта лел хьажа ена. Тха управленен дикагIбарий опыт шоай балха юкъе йихьар цар. Укх гарггарча хана «Октябрьнефта» коллектив а я «Старогрознефта» управленес болх мишта вIашагIбеллаб хьажа гIоргIолаш. Тха управленен коллективаца дукха ба производственна боккаха пайда луш йола рационализаторски предложенеш телаш болхлой. Управленен болхлоша проект а оттаяь хьадир насосно-компрессорни турбаш дIа-юха хьувзаергьйола механически дIоагIа. Цо торо хулийт производственни болх 2-3-зза сихбе а, кулгашца бе безаргбоацаш болх аттагIча баккха а. ЦхьоалагIча промыслан оператор нов. Крештопов а ва укх гарггарча хана ший предложени балха юкъе йоалае кийчлуш.

Сийлахь-боккхача Октября 41 шу дузаш шоллагIча промыслан глубинно-насосни скважинаш диспетчерски телеуправленеца болх беш хургьа.

Шоай болх дика къахьегарца эргабаькхаб укх деношка управленен коллективацарча комсомольцашеи кагирхошеи. Цар дика болх барца дувзаденна да август бетта хьалхарча 17 дийнахьа паччахьалкхен план кхоачашъярал совгIа Даьхенна эзар тонн гарга мехкдаьтта далар а.

М. ОСМИЕВ.

Планал совгIа 540 эзар сома мебель

Грозненски 2-ча мебельни фабрикан цехашка Октября 41 шу дизара сийна социалистически яхь яьржай. Мамогга дикагIа а духьагIа а мебель яла гIерташ ба фабрикера болхлой. Шу доладелча денз планал совгIа 540 эзар сома продукци арахийцай фабрико.

XIанз фабрика коллективо шийна хьалхашка оттадаь декхар укх тайпара да: 7-гIа ноябрь тIаккачалехьа республике бахача планал совгIа наха кхы а 100 эзар сома продукци яла. Денгара денга болх дикагIа бе а хIама пдухьагIа хьае а оарцагIа баьнна ба мебельщикаш. Болх дикагIа барца белгалбаьнна ба коммунисташа Николай Кобликовси, В. Керимовси хьалхле еш йолча сборщикий бригадашдара къахьегамхой.

Кхалнаьха конференцера

Первомайски район

Первомайски районе хиннача кхалнаьха конференце района масса юрташкара баьхка делегаташ вIашагIкхийтар. Доклад е дош делар райисполкома председателе нов. Шадиевна.

Доклад йистельнначул тIехьагIа пренеех къамаьлаш де болабелар делегаташ. Эггара хьалха къамаьл де йолаелар раймага продавец Горбакова Марем. Ший къамаьлаца чIоагIа белгалдаккхаш йоах Марема, кхалнаьха бокъо лакхъеш вай низ кхо ца беш къахьега деза вай. Цул совгIа къаьнача замах леладаь вайна хIанз чIоагIа зене дола гIулакхаш юкъера дIадахарна масса хана кхетама болх лелабе безилга а белгалдаькхар цо. Дiахо цо ший къамаьлаца дийцар клубе, библиотеке ухаш бола кхалнах районе теттара кIезита хилар а, из гIулакх кхалнаха тоаде дезилга а.

Къамаьл де дош делар Первомайски хьуна участкан инспектора нов. Иванована. Цо ший къамаьлаца дийцар хьуна участкерча кхалнаьха совето гIалгIай кхалнах боахама а общественни а балха юкъе озаш дукха къахьегаш, хIанз цига кахьегаш шоай декхараш тIехкхоачашдеш дукха кхалнах хилари.

Конференце тулбеннача делегаташа чIоагIа раьза болаш ладийгIар партен райкома кхалнаьха отдела заведующе нов. Алботачиевас даьча къамаьлага. Цо ший къамаьлаца белгалдаькхар района боахам чехкагIа лакхбарна кхалнаха дика къахьегаш хилар. Иштта кхалнаха юкъера кхоачамбоацараш дIадоахаш къовсам лоаттабе безилга а дийцар цо.

Нов. Алботачиевас кхы а дикагIа боахама а общественни а балха дакъа лаца аьнна тIахьийхар беррига районера кхалнах.

Конференци йистейоалаш гулбеннараша Нохч-ГIалгIай АССР-а 2-ча съезде бахийта делегаташ херж ар.

ТУТАЕВ,
Первомайски района культотдела заведующи.

Наьсарен района культуран Цен концертий бригада

Дукхха ха я Наьсарен района культуран Цен художественни самодеятельноста кружок цу районе йайза ца Iеш цунна лоалаха ялача районашка а йовзаш йола. Цхьа шу хьалха цу кружоке хиннарех наггахьа саг мара цунца виса веце а къахьегамхошта хьалхишка вIалла а лохденна дац цун сий. Цун художественни хьалхле лелаеш вола нов. Колосков ший гIулакхах дика кхеташ а, болх дика ховш а, инициативни а хилар бахьан долаш тIехьхьарча хана дикка шеръе вIаштIехьа даьннад самодеятельностан коллектива ший программа, дукхагIа долча даькъе нохчийн гIалгIайн номераш юкъе а йоалаеш.

Еррига художественни самодеятельноста коллектив юкъе а йоагIаш агитбригада я Культуран ЦIагIа вIашагIъелла. Укх шера юрташкарча къахьегамхошта 30-нел совгIа концерт оттадаьд агитбригадо, хIаьта иштта лекцеши беседаши а яьй.

Районерча къахьегамхошта оттадаь ца Iеш лоалаха ялача Сунженски Первомайски районашка а уттадду ший концерташ Наьсарен района агитбригадо.

Дукха ха йоацаш Первомайски районерча «Iарам-хий» яхача курорте салоIаш барашта а оттадир агитбригадо концерт. Ала дезаш да, тайп-тайпарча гаьнарча а гарггарча а вай йоккхача Даьхен районашкара курорте баьхка салоIаш хиннараша дика могадеш а сийдеш а агитбригада коллективана баркал оалаш а из чакхдалар. Цунах а ха йиш яр мел сакъердаме а мел дика чулоацам болаш а я концерта программа.

Иштта дикача толамца а зрителаашта дика салоIам хулаш а шозза концерт оттадеш хиннай из агитбригада Серноводски курорте а Сунженски районерча Ассиновка яхача юрта а.

Дiахо шоай говзал лакхъеш, программа шеръеш ба агитбригадацара къона артисташ.

С. КОТИЕВ.

(ОЧЕРК)

Къамо доккхал де йиш я..

Грознерча Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен педагогически институте хьехархошта юкъе бIаргаго йиш я лакхо дегI а долаш, кIайча юхьара, корта кIайбенна, бIаргасаьнаш доахкаш, къаьстта белгал оз йола кхалсаг — из я Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен педагогически института истори хьехаш йола керттера хьехархо, гIалгIай кхалсаг Мальсагова Тонти Тамара. ГIалгIай къаман юкъе «даькхача мара хилац сий» аьле оал. ЦIаккха кIаьд ца луш, йоккхача говзалца хьехаш а, цул совгIа общественни болх беш а йола истори хьеха керттера хьехархо, 54 шу даьнна Тамара дукха еза Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен педагогически института хьехархой колектива а, студенташта ац кхы дIахо из йовзаташта а.

Мальсагова Тамара яьй 1903-ча шера НГIАССР-ча Пседахински районе Къаскам яхача юрта. Дукха дага доагIа Тамарена юртара хIамаш. Из зIамига йиIиг йолча хана Владикавказе баха бахар цун дезал. Тамаре да дийша а, дешарах мел пайда боал а, из мел лоархIаме да а ховш ше хиларга хьажжа, чIоагIа дезаш вар ший йоIага дешийтилга.

Паччахьа Iаьдало тоIадаь даьхкача кагийча къамашта юкъе, къаьстта нохчийн гIалгIайн къаман юкъе, кIезига бар дешараш, хIаьта кхалнах вIалла ба а бацар дешаш. Цхьаккха а гIалгIай а нохчий а хкалсаг деша ца яьгIача Владикавказерча гимназе деша хайра Тамара. Массадолча предметех тIехдика кхетар ира пхьакъал дола йиIиг. Бакъда къаьстта из дикагIа кхеташ а цун дукхагIа дезаш а хиннар истори дар. Iалаьмате боккха кхаа бар 1918 шера, гимнази яьккхача деношка Тамарена хезар: гимназера арахецаш болчарна юкъе дика хоаста а яь, Тамарена тIехдика дешарах дошо медаль елар гимназен дирекцес. Из дар сийлахь-йоккха Октябрьски революци яьнна, кхыча къамашка санна гIалгIай зIамигача къаманга кортамукъале кхаьча, шоллагIа шу.

1918-а шера денз 1922-ча шерага кхачачца къонача Горски автономни

1922-ча шера Горски автономни республикан дешара халкъа комиссар хиннача, гIалгIай меттала дешар йоазув а эггара хьалха арадаькхача, Мальсагов Кураза Зоврбикага маьре яхар Тамара.

1922-ча шера Горски автономни республикан дешара халкъа кмиссар хиннача, гIалгIай меттала дешар йоазув а эггара хьалха арадаькхача, Мальсагов Кураза Зоврбикага маьре яхар Тамара.

1922-ча шера денз 1928-ча шерага Владикавказерча, эггара дукхагIа гIалгIай деша баьгIача, педтехникуме истореи хьехаш а, студенташта а кхыча наха а юкъе массови - кхетама балхаш деш а хиннай Тамара. Тамарас хьийхача дуккхача дешархоех партийни а, советски а боахама а болхлой хиннаб, «Iалаьмате дика а хет сона доаккхал а ду аз айса хьийхача дешархоех доаккхача гIулакхашка балхаш а деш, партийни, советски а, боахама а болхлой хиларах. Аз хьийхачарех ба Зязиков Бахьауддин, Газдиев Ахьмад, Кулбужев Тархан»,... яхаш дувц Тамарас.

Бакъда, Тамара ше дийшачох кхоачамбеш яцар, «революцес вахара бокъо еннача сай зIамигача къаман юкъе бе боагIача тайпара болх барна дIахо деша деза аз,» — йоахар къонача хьехархочун дего.

1928-ча шера ГIалгIай автономни областан дешара халкъа отдело Ленинградерча Герцен цIерагIча паччахьалкхен педагогически институте деша яхийтар къона хьехархо. Маьре а яха, дезал а болаш яхаш яле а. ира хьаькъал долча гIалгIай кхалсаго 1932-ча шера тIехдика дешаш институт а, хIаьта цу институте историн аспирантура а яьккхар.

Нохчийн гIалгIайн кхалнаха юкъе эггара хьалха лакхера дешара заведени яьккхача Тамарас 1932-ча шера денз 1943 шерага кхачалца Орджоникидзерча къилбаседан Кавказера паччахьалкхен педагогически институте керттера хьехархо а йолаш, история хьехаш а общественни балхаш деш а я Тамара. Грознерча дуккхача хьехархошта а, кхыча болхлошта а историческин педагогическин темаех лекцеш йийшай гIалгIай къаьнача хьехархочо. Институте деша багIача дуккхача къамий, эрсий, гIалгIай, нохчий, хIирий, селий, эрмалой, иштта кхыболча студенташта чIоагIа дукха еза Тамара. Боккха хьехама болх бу Тамарас нохчийн гIалгIайн къамах болча студенташта, къаьстта мехкаранца юкъе. Йоккха опыт йола хьезерча Киргизски паччахьалкхен институте 1945-ча шера денз дешаш хиннача студенташта а хьехархошта а. Цу институте исторически факультета декан а керттера историн хьехархо йолаш 1957-ча шерага балхаш дир Тамарас. Студентийн хьехархойн коллективана дукха езаш а, сий деш хиннача Тамарана института директцес массехк хоастора грамота елар.

«Тамара Тонтовна! Iа студенташта енна кIоарггара знанеш, институте а арахьа а Iа даь общественни балхаш, хьа эздел, гIулакхаш бахьан долаш студенташта а хьехархошта а цIаккха йицлургъяц хьо»,—йоахар, Нохч-ГIалгIай АССР-а цIа йоагIаш йола Мальсагова Тамара накъа яккха, совгIаташ а дахьаш баьхкача фрунзерча педагогически института хьехархошеи студенташеи.

1957-ча шера май бетта Вай езача партени Правительственни соцамца юхаметтоаттаяьча Нохч-ГIалгIай республике цIа а ена Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен педагогически институте. керттера хьехархо а йолаш, истори хьехаш а институте а, Грозне а общественни балхаш деш а я Тамара. Грознерча дуккхача хьехархошта а, кхыча болхлошта а историческин. педагогическин темаех лекцеш йийшай гIалгIай къаьнача хьехархочо. Институте деша багIача дуккхача къамий, эрсий, гIалгIай, нохчий, хIирий, селий, эрмалой, иштта кхыболча студенташта чIоагIа дукха еза Тамара. Боккха хьехама болх бу Тамарас нохчийн гIалгIайн къамах болча студенташта, къаьстта мехкаранца юкъе. Йоккха опыт йола хьехархо Мальсагова Тамара еррига институте педагогически практикан институтерча кхалнаха юкъе яр сий дола гIалгIай кхалсаг, говза хьехархо — Мальсагова Тонти Тамара.

Лакхера дешар дийша а хьаькъали эздели долаш а Тамара лийх доккхал а ца деш ше йоккха яле, кIаьд а ца луш, тIехь-тIехьагIа говзал сов йоаккхаш педагогичегIалгIай къаман истори Iомаделга а дIахьош я.

Вай республика юхаметтаотаяр, экономика дегIайоалаяр культура лакхъяр хьоадича Тамарас оал: «Вай республика сихагIа юхаметтаоттаярна, экономика лакхъярна, культура айярна Iалаьмате доккхий балхаш де деза. Цу балхашта юкъе чIоагIа лоархIам болаш да кхалнахага мехулла школешка а, техникумашка а. институташка дешийтилга. Иштта лоархIаме да вIалла дешар ца ховча кхалнаха дешар Iомадар а, уж общественни вахара юкъе озар а»

ГIалгIай къамо доаккхал де йиш я хьаькъал долча йоIах Мальсагова Тамарех.

ХАСАНОВ Х.

МагIалбика район

16-ча августа Чкалова цIерахча Культуран цIагIа хиннай МагIалбика районерча кхалнаьха 2-гIа конференци Арахьара а чухьара а хоза тоадаь, хьалтеха кхалнахага моаршал хоатташ йола лозунгаш йоахкаш дар цу дийнахьа культуран ЦIа. Президиуме харжараш ба районе хьалхле лелаеш бола кхалнах а партийнин советскин болхлой а. Царна юкъе ба республике дикагIа йолча доярка ех йола Галаева Зина, «Ингушски» совхоза керттерча бухгалтера заместитель Яндиева, кхыбараш.

Конференци хьийийлачул тIехьагIа доклад е дош делар партен горкома секретара нов. Тебоевна. Цо ший къамаьлаца дийцар района кхалхашка латташ дола декхараш кхоачашдеш кхалнаха дика дакъа лацар. Кхалсаг,— йоах нов. Тебоевс,— маIача сага ийса дакъа лоацаш хьайоагIа вай общество. XIанз кхалсага бокъо маIача сага ийса лаккхлургIолаш массе хана къовсам лоаттабе беза вай йоах докладчико ший къамаьлаца.

Пренеех эггара хьалха къамаьл дир детски дома директора нов. Яндиевас. Цо ший къамаьлаца белгалдаккхаш дийцар вай кхалнаха юкъе дукха дешанза а болаш тешаме дика къахьегаш бола кхалнах хилар. дIахо нов. Яндиевас, йоах — вай дешарга хьажжа мара вIаштIехьа хургдац вай воашта хьалхашка латта декхараш кхоачашде а хьалкхувш боагIачарна хьехам бала а, вайна юкъе леладу къаьнача замах леладаь гIулакхаш дIадаха а.

Беррига делегаташа чIоагIа раьза болаш ладийгIар нов. Мешхоевас даьча къамаьлага. Цо ший къамаьлаца йоах: сона чIоагIа хала дар юхьанца балха яхача. XIанз сона цхьаькха хIама новкъа дац, хIана аьлча са оагIув хьаллаца со мораш кхы дукха ба. XIанз из комсомола баха кийчбаь ба дукха нохчий мехкарий.— йоах цо,— царех дукхагIа бараш сайрийна деша ухаргбоацаш ба укх шера. Ший къамаьл йистедоалаш йоах цо — «Комсомол бахари, деша ахари эхь дац, эхь да ший даь ханара болчеи кIал истий болчеи къонахашка маьре ахар».

Пренеех иштта къамаьлаш дир 2-ча промысла мастера нов. Мешкова Екатеринас. Наьсарен партен райкома кхалнаьха отдела заведующе нов. Плиева Лемкас кхыбараша.

Конференце гулбеннараша районерча беррига кхалнахага кхайкарал дир района хьалхашка латташ дола декхараш кхоачашдеш кхалнаха дика дакъа лацар. Кхалсаг,— йоах нов. Тебоевс,— маIача сага ийса дакъа лоацаш хьайоагIа вай общество. XIанз кхалнаьха совето гIалгIай кхалнах боахама а общественни а балха юкъе озаш дукха къахьегаш, хIанз цига кахьегаш шоай декхараш тIехкхоачашдеш дукха кхалнах хилари.

Конференце тулбеннача делегаташа чIоагIа раьза болаш ладийгIар партен райкома кхалнаьха отдела заведующе нов. Алботачиевас даьча къамаьлага. Цо ший къамаьлаца белгалдаькхар района боахам чехкагIа лакхбарна кхалнаха дика къахьегаш хилар. Иштта кхалнаха юкъера кхоачамбоацараш дIадоахаш къовсам лоаттабе безилга а дийцар цо.

Нов. Алботачиевас кхы а дикагIа боахама а общественни а балха дакъа лаца аьнна тIахьийхар беррига районера кхалнах.

Конференци йистейоалаш гулбеннараша Нохч-ГIалгIай АССР-а 2-ча съезде бахийта делегаташ херж ар.

ТУТАЕВ,
Первомайски района культотдела заведующи.

МагIалбика район

16-ча августа Чкалова цIерахча Культуран цIагIа хиннай МагIалбика районерча кхалнаьха 2-гIа конференци Арахьара а чухьара а хоза тоадаь, хьалтеха кхалнахага моаршал хоатташ йола лозунгаш йоахкаш дар цу дийнахьа культуран ЦIа. Президиуме харжараш ба районе хьалхле лелаеш бола кхалнах а партийнин советскин болхлой а. Царна юкъе ба республике дикагIа йолча доярка ех йола Галаева Зина, «Ингушски» совхоза керттерча бухгалтера заместитель Яндиева, кхыбараш.

Конференци хьийийлачул тIехьагIа доклад е дош делар партен горкома секретара нов. Тебоевна. Цо ший къамаьлаца дийцар района кхалхашка латташ дола декхараш кхоачашдеш кхалнаха дика дакъа лацар. Кхалсаг,— йоах нов. Тебоевс,— маIача сага ийса дакъа лоацаш хьайоагIа вай общество. XIанз кхалнаьха совето гIалгIай кхалнах боахама а общественни а балха юкъе озаш дукха къахьегаш, хIанз цига кахьегаш шоай декхараш тIехкхоачашдеш дукха кхалнах хилари.

Конференце тулбеннача делегаташа чIоагIа раьза болаш ладийгIар партен райкома кхалнаьха отдела заведующе нов. Алботачиевас даьча къамаьлага. Цо ший къамаьлаца белгалдаькхар района боахам чехкагIа лакхбарна кхалнаха дика къахьегаш хилар. Иштта кхалнаха юкъера кхоачамбоацараш дIадоахаш къовсам лоаттабе безилга а дийцар цо.

Нов. Алботачиевас кхы а дикагIа боахама а общественни а балха дакъа лаца аьнна тIахьийхар беррига районера кхалнах.

Конференци йистейоалаш гулбеннараша Нохч-ГIалгIай АССР-а 2-ча съезде бахийта делегаташ херж ар.

Б. ЧАХКИЕВ.

Сурта тIа: конференци йолаялехьа ловзар деш боахк.

Доакъар кийчдара месячник

Силос йоллара план кхоачашъяьй

Юкьара хьайбаш доакъарийца Іалашдара даькъе тІаийцаь социалистически декхараш кхоачаш а деш, Наурски районерча кьахьегамхоша ханал хьалха, 18-ча августе, 103,2 процент кхоачашъяьй силос йоллара шера лаьрхІа йола план.

Районерча колхозашеи совхозашеи 37000 тонн хьажкІий силос кийчъяьй. ХІара Іатта 12 тонн кхоачаш я из.

Шоай торонаш тахна а техна, юрта боахаман болхлоша соцам баьб 1-рІа сентябрь тІакхачалехьа хІара Іатта 15 тонн кхоачаргйолаш силос кийчъе.

ХІара Іатта 16 тонн силос

Дика хьийкъад укх шера вай республике мошен гІожен доакъар. СОКП Нохч-ГІалгІай обкомо 1-ча августагара денз 1-ча сентябарага кхаччалца, хьайбашта Іана доакъар кийчдарна доладаь месячник кхоачащдеш кьахьегаш боахк Ачхой-Мартановски районера кьахьегамхой.

Белгалъяьнна болх беш я Лермонтовски совхоза 1-ча отделенен коллектив. 6-рІа август тІакхоачаш цхьа ззари пхи біаьи тонн совгІа силос лаьттагІа елла яьннай из.

Коллективо декхар тІаийцад, хІара гектара тІара 500 центнер мошача доакъарий кийчде, аьнна. Болхлой силос йолла болабеннача хьалхарча деношка царна гучадаьлар, хІара гектара тІара юккъера лаьрхІача 640 центнер моша доакъар доалаш хилар.

ХІара беттача Іатта 16 тонн моша доакъар кийчде лаьрхІа ба уж.

Силос кийчъярал совга. отделенен къахьегамхой сихо еш ба хьайбашта гІожа доккъаьр Іалашдарна а.

Планах барХІ баьи шовзткъеи тонн мара йоацача, хІанзлехьа нйс біаьи шовзткъеи тонн гІожа доакъар аргІаг даь діаоттадаьд цар. Иштта аргІаш даьд 200 совгІа тонн чах а.

Дика болх бу цу отделнерча трактористаша Автомировси, Хадисовси, комбайнера Татаевси. Цар хІара сменах йола нормаш 140—150 процент кхоачашъю.

Р. МАЛЬСАГОВ.

Шин шера хьайбашта доакъар Іалаш ду

Партен Нохч-ГІалгІай обкомо укх август бетта хьайбашта доакъар Іалашдарна месячник дарах лаьца баь соцам хьаллоацаш колхозаштеи колхозникашгеи юкъе шерра социалистически яхь, а йоаржаьь къахьегаш ба Шелковски районера къахьегамхой. Районерча колхозашта юкъе эггара хьалха. 17-ча августа, хьажкІий силос елла яьннай Орджоникидзе цІерах йола колхоз. Цар 2000 тонн силос еллай. ХІара беттача Іатта 20 тонн кхоач цунах. Колхозо силос йоллаш ший балха юкъе доаладир керда доладаь гІулакх: силос лаьттанна тІа йоллинга.

Райисполкома председателя новкъоста Самарскес йоах:

— Тха районерча колхозникаша укх шера лаьрхІад, деттача доаханна кийчъярал совгІа дахкаргдолча жена а силос Іалашъе.

Доакъар Іалашдеш дика толамаш даьхад Сталина цІерахча колхозе а. 11 ззар центнер дика йод аргІага яхийтай колхозникаша. Из я Іадахача шерарчул шозза дуккаГІа.

Орджоникидзе цІерахха колхозо из доладарца, лаьттанна тІа силос йоалаш я кхьйола колхозаш а.

Силос кийчъяь яла йоал Коминтерна цІерах йола колхоз а.

И. ВЕДЗИЖЕВ.

Из я 2200 тонн силос

Грозненрча нефтемаслозавода болхлой коллективо Сийлахь-йоккъачa Октябрьски социалистически революцен 41 шу дузача денга сий долаш накъа дахарна вай республикан къахьегамхошка даь кхайкарал къоабалдаь тІаийцар Грозненски района «Аргун» яхача колхоза къахьегамхоша.

Шоаш хьалха тІаийца хиннача социалистически декхарашка юха хьежа а хьежаш, керда декхараш тІаийду колхозерча механизатораша, хьайбаш леладераша, овощаш лелаеграша.

Масала, нов. Алхазовс кунгалдеча цхьоаллагІча бригадан къахьегамхоша керда декхар тІаийцар укх шера: хІара Іаттагара хьалха лаьрхІа хиннача 2600 килограмма меттел 3000 килограмм шура яккха лаьрхІад цар.

Бригадерча къахьегамхоша дошденнад, укх август бетта 25-ча дийнахьа кхоачамхиллад, 2200 тонн силос Іалашъе. Цул совгІа цар лаьрхІад хьайбаш Іаннгара доахаргдолча моттигашка 1-ча октябре кхоаччаш, тоъам хиллад гІожа доакъар хьа тІа да, гурахьа дувргдолча ялаташта лаьрхІа ханнахьа а дикача агротехникаца а лаьтташ кийчде, біаьсти діадувча ялаташта 1-ча ноябре кхоаччаш зябь кийчъе.

ГАЛАЕВ Хаматхан.

Лакхъе хьайбай продуктивность

Хьайбай продуктивность лакха лоаттаяра балхаца доккха а бехкто-кхаме а дакъа лоац царга хьежаш, хьайбашта гІулакх деш болча болхлоша. Бакъда, массанахьа а нийслац цу бехктокхамеча декхара терко е еззача бесса болхлоша а, кулгалхоша а еш моттигаш. Дуккха доаладе йиш я тайп-тайпарча боахамий а, иштта цхьан боахаме къаьст-къаьстача болхлой а балхаца хьайбай продуктивность лакхъяр лохен лакхен долаш хьокхамаш. Масала: Горячеисточненски совхозе юккъера лаьрхІача діабахача ворхІ бетта 1629 килограмм шура яккхай хІара Іатта сих, хІаьта къаьст-къаьстача дояркаша яккхар лаьрхІача нов. Гречко Александрас 2230 килограмми нов. Алексеева Тансе 2216 килограмми яккхай. Иштта кхы а ба дика хьокхамаш долаш дояркаш. Грозненски района «Новый быт» яхача колхоза дикагІа болх беча доярка нов. Колесникова Юлияс 1968 килограмм шура яккхай, хІаьта нн. С. Ковалевас 1422 килограмми М. Суменкос 1433 килограмми мара яккхяаь. Цу тІа а, цу бхокхе доярка леладу доахан цхьан ферман а да.

«Ингушски» совхоза отделенештен къаьсттача доярка штеи юкъе а я хьокхаме йола башхалонаш: кхоалагІча отделенен доярка Галаева Зинас діабахача ворхІ бетта хІара Іатта сих 2011 килограмм шура яккхача метте, доярка ша Ш. Кумсиевас 674 килограмми Т. Гардановас 919 килограмми мара яккхяаь. Цхьоалагіча отделене, шийгарча 13 Іаттах хІаранегара 1721 килограмм шура яккхай доярка М. Бековас, хІаьта дояркаша Л. Бековас 767 килограмми Г. Аушевас 878 килограмми мара яккхяаь оІаранега 13 етт болча.

Шура яккхарца иштта башхалонаш хилар шин наькъаца дашха йиш йолаш да: дикеи тоъам болаши доакъар хилийтарцеи, хьайбашта дика Іунал дарцеи.

Массаза а хьайбашка хьожаш шоай болх безаш бола цхьа наг болча (хувц-хувцаш нах боацаш), хьайбашта ду гІулакх дика хул, цар продуктивность лакхъярна лелабу къовсам чІоагІагІа лел.

Цхьаболча дояркаша шоаш шура кІезига яккхар тайп-тайпарча бахьанашта діа тІа дехк, шоашкара доахан вогІа да, къаьна да йоах. ТІакха, Сунженски района «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза доярка нов. Кугаевских Т., иштта кхычар бакъдиц уж бахьанаш. Нов. Кугаевских доярка йола пхелагІа шу да. Дахача шера хІара Іатта сих 4170 килограмм шура яккхача цо, укх шера из цифра кхы а лакхъе, аьнна декхар тІаийцад. Цо лаьрхІад хІара Іатта сих 5000 килограмм шура яккха. Укх шера ворхІ бетта яккхай цо юккъера лаьрхІача хІара Іаттагара 3244 килограмм шура, хІаьта юхе бисача пхе бетта ший дош кхоачащдарна тІа эшар йоаккхаргхиларах тешаш а я. Цо иштта ювц ший балха опыт:

«Цу балхага валарца хІара денна доаханна деш дола гІулакх хинна Іац из болх. Из хІара Іаттах йоалла дика а во а оамал Іомае езаш, хаддаиза уж теркалде дезаш, ший ханнахьеи бакъахьеи царна доакъар кийчде а, дилла ха дезаш, дукка къахьегам безаш болх ба. Эггара чІоагІагІа эшар да доахан дукха дезар, из болх безар.

Оаха тхой болх бокъонца распорядкех лелабу. Доахан детта долалу Іуйрийна 3 сахьат даьлча, йистедоал ялх доалача хана. Ахкан хана боккха лоарХІам болаш да хьайбашта хадданза моша доакъар лоаттадар. БІаьстан юхьье денз тха доахан гурахьа діадийнача рожа тІа а, тІехьагІа мукха тІеи, кена тІеи, суданка тІеи а даж. Соахкарчул дукхагІа да тхога моша доакъар хІанз. Бакъда, духхьал из моша доакъар бахьан долаш лакхъеннаяц доахан лу шура. Оаха цул совгІа концентраташ — аьта жмых, ишк яккха мукх, кен телар доаханна муж а беш, Іатто еннача хІара шурий литра сих 350 грамм йолаш. Доакъар долаш хилча діахо дар доярка гара да.

Сайтара доахан шоай аргІах детт аз. Эггара хьалха бетт дукха ха йоаццаш баьхка етт, цул тІехьагІа бетт кІеззига тІехьагІа баькхар, иштта діахо а. Керда даькка доахан шура сихагІа Іоиш хул. Уж доахан лакха продуктивность йолаш хиларца хьа ца йоаккхаш шура йиса мег уж иштта ца дийттача.

Іуйрийна 6 сахьат даьлча денз цхьайтлагІчох ах даллалца ара даж уж. ЧудоагІача ханна хьайнашка аьта кабачкаш йоахк аз. Уж йиаь доахан даьлча муж молабу. Концентраташ луча хана массанена цхьатара телац оаха — царца шура лакхъерашта мара тІатохац концентраташ. Хьалха оаха телацар доаханна концентраташ, моша доакъар кхоачам ба, аьнна хетар. Укх шерарча опыто хьахьекхар цар луш бола пайда.

Шозлагіа детта доладу 11 сахьат даьлча, йистедоал делкъел тІехьагІа сахьат доалча ханна. Детта доладалехьа массаза а, шомара массаж ю. Дийттачул тІехьагІа моша доакъар, керда хьекхаь люцерна лу. Сарралца помещенешка хул хьайбаш. Цу хана цІаьыха а моша доакъар — хьекхаь моша хьажкІаш лу царна. Сайрийна ялхлагІчох ах даьлча цІаькха муж а молабийя детта долалу кхозлагІа, цул тІехьагІа дажа діалоахк бийсана ши сахьат даллалца. Дукха ха йоацца ш даьхка а, дикагІа дола а доахан ден-буси 5—6-зза детт аз. Цудухьа бийсана ферма тІа ух со, цул совгІа дийнахьа кхашка (уж дажача) ух диазлагІеи пхезлагІеи детта.

Са группаца биъ етт ба хьалха баьхка. Цар Іаьси хьалхарча итт дийнахьа ноаноцца дитар аз. Іаьсаша диззалца шура а юар, цул совгІа, эггара толашагІа йолча доярка чуа дикагІа шомара массаж а йора, Іаьсий цамогаш ца хулаш телятницашка діаделар, хІаьта доахан а дар дикача хьал тІа. Ден-буси 14—17 литр шура лора хІаране.

Цхьаболча дояркаша лерхІа къаьнача доахан шура дукха лац яхилга бакъ дац. Царна дика гІулакх деши, бакъахьа а шоай ханнахьа а уж кхоабаши хилча кІезигъяц цар шура. ДукхагІча даькъе из болх дояркагара ба. Дуккха хана доахан цхьан группага хьожаш а, царна дика гІулакх деш а доярка хуле, бакъ да цо котало йоаккхагрхилар».

Дукха ба вай республике иштта распорядкех шоай болх лелабеш дояркаш. Опыто хьахьекхад доаханца болх беш бола нах из болх безаш, цу тІара ца удаш хила безилга. Дукхача боахамашка нийслу кастката фермашка дояркаш хувцаш моттигаш. Цу гІулакхо ший болх бехктокхаме хеттийташ болхлочоа, дог лазийтац цунах. Цудухьа дуккхача хана доярка хила лаьрхІа саг харжа еза цу балха. Доакъар дика Іалашдарон хьайбашта дика гІулакх дарон мара лакхъергъяц хьайбай продуктивность.

Д. ХАКИМОВ.

Вай хьаьший

(Драмаи Комедеи Московски театро Грозне увттаеча спектаклех йола заметкаш)

16 августа Грозне шоай аккхана гостролеш діайолаяьй Драмаи Комедеи Московски театро. Дукха ха яц цу театра 12—13 шу хьалха диъ шера лаьтта Сийлахь Боккха Даьхен тІом вайга котало а йолаш йисте баьнначул тІехьагІа, яу тІемтІа Советски наха леладаьча майрача, цІаькха а дицлургдоацача гІулакхашта хетаяь йолча, В. Гроссмана романах И. Назаровс язъяьча «Народ бессмертен» яхача пьесаца хьадийлар из къона театр.

Цу хана денз діадахад дуккха а вахареи искусствеи сакъердамерча гІулакхеи дизза дола шераш. Цхьа лар йоацаш діадахадац уж шераш Драмаи Комедеи Московски театра коллектива а. Лакхъеннай цун режиссерийи артистийи говзал а, цун авторски актив а.

Къаьстта белгалдакьха деза театра коллектив хІанзарча заман гІулакхашта хетаяьча произведеней дукхагІа терко еш хилар. Из атта хоалург да театра репертуарага хьажача. Театра репертуаре керттера моттиг лоац халкъа вахаре турпала гІулакхаш дувцача, къахьегама энтузиазмах советски наьха патриотизмах, цар хозача гІулакхеи цІенача уйлаех язъяьча пьесаша. Хетаргахьа, цунца кхоачаш а хул театра коллективо іохьхьанца шийна хьалхашка оттадаь декхар.

Театра авторски активаца ба лоацача хана шоаш дикача оагІонгахьара советски театрага а зрителашка а діабовзийта бола советски къона драматургаш. Масала, Ю. Герман, В. Игишев, Л. Рудный, А. Галич, К. Финн, Л. Гераскина, Ю Чепурин и. кх. б.

Театр віашагІделлача хана денз ца хаддаш цун творчески вахара хьалхле лелаю из віашагІделлача, цун жерттера режиссер а РСФСР-а искусствай цІи хазза деятель а волча, дика талант йолча сцена мастеро А. К. Плотниковс.

Советски драматурге лоарХІамегІа йола жанраш — трагеди драма, комеди, водевиль — керттера моттиг лоацаш я театра сцена тІа.

Цхьа тхъаьх ди хьалха моттигерча газеташа Москвера Драмаи Комедеи театр доагІа Грозне гостролеш е аьнна хоам бича, боарам боацаш гІадбаха, цунга сатувсаш бар вай столицера исскуствана безам бараш. Цар тийса са эехьа довнзар — баьхка кхьчар Москвера хьаьший.

Шоай гостролеш йолайир цар Лермонтова цІерахча театре, цІи хазза йолча Вс. Вишневске произведенех йола «Оптимистически трагеди» яха пьеса оттаярца. Граждански тІом болча хана леладаьча майрача гІулакхеи, вай партен кхетам а цун низ а хестабеш, граждански тІема, цІераш ца йовзаш болча турпалхоеи, лакхача художественни боараме язъяь романтически произведени я из. Боарам боацаш боккхача халкъа низах, коммунизм котьягр хиларах тийша хила безалга белгалдоаккхаш дола социалистически пролетарскии гІулакхаш довзийтарах йола оптимизм я цу трагеден идея.

Пьеса чулоацамах лоацача хоамаца зрителаш дика кхетабеш діахьу спектакль РСФСР-е цІи хаза волча артиста В. Кабатченкоси, артиста П. Голышевси. Лакхача артистий говзалца кхоачащду шоай декхараш артисташа Л. Вейцлереи (Вайнонен, матрос-финн, коммунист) Н. Сунзовси (Рябой), Е. Кузнецовси (Алексей, Балтийски флота матрос), А. Голински (флота кадрови эпсар хинна, кема домандир) РСФСР-е цІи хаза вола артист Ю. Розанов (Сиплый), иштта кхыбараш а.

Коммунистически партен члений низ, денал, хьинар, сабар, белгалдоакхаш дика хьекхар партес Балтийски флоте яхийтача кхалсага, комиссара образ артиста Н. Федосовас а. Бакъда, цхьайолча моттигашка кхы а дикагІа ший роль кхоачашъе йиш-м яр цун.

Иштта дика а лакхача художественни боараме а оттайир театра коллективо Ю. Чепурина майрача, денал долча нахах, цар халача вахарах, цар віаши бовзарах, безарах, тешарах, доттагІлен низах язъяьча пьесах йола «Сила любви» яха спектакль а.

Тайп-тайпара чулоацам болаш а жанрах лаьрхІача советски наьха вахарах цар гІулакхашта хетаяь я театро оттаяь ши спектакль «Ошибка Анны» (К. Финна), «Соседи по квартире» (Л. Герасскина) а.

Зрителаша сий деш, дикача толамца оттае віаштІехьа даьлар театра коллектива уж спектаклаш а.

ДІахо ший программах гастролеш еш да Драмаи Комедеи Московски театр. Дог доахаш хургда вай театра кхыйола спектаклеш а грозненцаш гІадбугаш, царна салоІам болаш хиларга.

Донорий мугІаре отта

Вай ханарча медицинай кара дукха дарбан хІамаш да, цхьабакъда, халача цамогара цІий чудоттар санна дола дарба, цунна нийса кхы доацаш дика хІама да.

Фу хІама да из хІаьта? Маца а иштта а ду из дарба?

Цийца переливани елга наха дукхача хана денз довз. Дукха зама хьалха лораш гІийртаб хала цамогаш барашта цІий чудотташ дарба де а боккхий нах цунца къонбе а. Цу хана лерхІаш хиннад вахар діаьхдарна а саг къонварна а дикагІа дола цІий бера дар да. Цу хана цІеца дарба дар Іилманца къоастам баь дацар, цудухьа цамогаш волча сага оакхарий а кхыча хьайбай а цІий чудеттар.

ДукхагІа болча даькъе пайда бо-цаш довш хиннад из гІулакх хІаьта а цхьа наггахьа цамогаш болчарца пайда беш а хиннаб цо. Цу дика карагІдийнача гІулакхаша діахо кІоаргагІа чуэзар Іилмахой цІий чудоттара гІулакх Іомаде. Цій доттар бокъонца цоладаннадац цу гулакха бокъоца Іилмано тохкам бьчул тІехьагІа, 30—40 шу хьалха денз, мара. Хьалхара дунен тІом болча хана а из хиннначул тІехьагІа а дерригача мехкашка шерра даьржа хиннад човнаш хиннарашта а чІоагІа цамогаш барашта а цІий чудоттар. Къаьстта, шерра даьржар из Даьхен тІом болча хана.

БІаь ззарашца лоарХІам бола салтийн эпсараши ца бойташ вахарчу боалабир, цареи дукхагІа бараш юха эскара юкъе а бахар из тамашийна дарба бахьан долаш.

ТІом болча деношка берригача мехка гІолла віалла ца хиннача низаца даьржар донорий патриотически гІулакх. Донораша тІем тІа латаш болча тІемахой истана, южараша, мехкараша, вежараша шоайца цІий телар доарахошта уж лечара кІалхара баха.

Дукха діайха баркалаш долаш кхьаташ ихар советски донорашка цар кІалхара баьхачаргара.

КІезигатІа боацаш лоарХІам ба цІий чудоттара машаре дахача хана а. Цхьаькха а йоккха операци діайодац цамогаш волчоа цІий ца дотташ. Воагавар. маьже йохьяр, кхайкор, кІезига цІий хилар, кхы дукха хала лазараш, дика тоалу цІий доттарца, хІаьта царех цхьадараш цІий доттарца мара дарба хила йиш йоацаш а да.

Цій доттаро цамогаш вар тоавь ца Іеш, лазара духьал бола дегІа низ чІоагІ а бу.

Массехк масал доалоргда вай, цІий доттарца унахой берзарах лаьца. Гражданин Левакин скори помощо городской больнице воалавир угарни тазо халача вехьа волаш. Цамогаш волчоа цІий доттарца сиха вийрзар из.

Гражданка Савина больнице сра-бер ший метта доацаш. Дукха цІий Іодахарах кІалйиса яр из. Цамогаш йолчоа цу-сахьате операци а ять цІий деттар, дикагІа а хинна тоа-елар из. Цій техча цамогаш бараш берзара масалаш кхы дукха а доаладе йиш яр. Цудухьа да цій діателар вай ханарча медицине боккха лоарХІам болаш гІулакх.

ХІанз укх сахьате донорство шерра яьржай дунен дерригача мехкашка.

Советски Союзе донорство — советски наьха сийдолаши патриотически гІулакх да. Цамогаш волчоа цІий доттар, дерригА кхы дола дарба санна мах боацаш деш да. Цій теларашта луш дола ахча, паччахьалкхено лу. Из луш болча наьха хьашт віалла дицдац. Цій даккхар віалла зене дац могаш волча сага. Цудухьа цій тела безам бар унахцІена вий хьожаш болх бу цІий доахача станцес.

Вай Советски Союзе хила йиш йоацаш да цІий деннача сагагара цамогаш волчоа лазар діадалар. Цій тела йиш я 18—55 шерашка кхаччалца ха йолча моллагІча а могаш болча маІача нахеи кхалнахеи. ТІеххьарча кхаь шера кхайкор, бруцеллез, инфекционни желтуха, сифилис хинна нах хила йиш яц цій телаш. Кхалнаха а цій тела йиш яц уж пхоара болча хана а цар бер кхоабача хана а.

ДукхагІа бола донораш цій діаденнаучул тІехьагІа шоашта дикагІа хеташ, хІама дикагІа дулуш, низ дукхагІа болаш хул. Хоиш да цій даккхар дегІа віалла а зене доацилга, хІана аьчча доадаь цій сиха юхаметтаоттаде йиш йолаш организм хиларах. Цій даларах зе хилац производстве а творчески болх беча а наха. Дукхача шерашка цій телаш нах ба. Царех цхьабараша зе доацаш 30 литрага кхаччалца цій деннад.

Цій теларашъ уйла еш а цар йоакхо еш я, цар бокъонаш правительствен соцамца чІоагІъяь я. Цу соцамо. еррга учрежденеш а дешара заведенеш а дехкарийла ю цій телача курсашка бола нах, цій кийчдеча станцеша діа ма бийханге а діаахийта. Цунца, цар донорски гІулакхаш кхоачащдеча хана, балха боацаш йолча юкъа доагІа алаш царна лулга а хьаьда да. Цу соцам тІа белгалдаьккха да, цій діателачарна, хІара цар цій діа массаза лу, дуача хІаманна кхы тІа мах балар, СССР унагІіцІенон Министерствос оттадаьча боарамах.

ХІанз укх сахьате вай паччахьалкхено къаьстта лоарХІам бу цій телаш бола нах дукхагІа хилийтарна. Наха тоха цій массайолча моттигашка хила деза: йоккхийча городашка хинна ца Іеш, моллагІча віамитача больнице а моллагІча поселке а хила деза из. Цхьаккха а тешам болаш вац, ше а е цун таргара вар а цамогаш хургвац аьнна. Пудухьа шерде деза наха цій теларга.

Цій телар, СССР-е пайдана дола общественни гІулакх лоарХІ, ший тайпара цамогаш болча къахьегамхошта гІо ду гІулакх лоарХІ. Цій телар — цамогаш волчун доттагІ ва. Цій телар — сий долаш, патриотически гІулакх а да.

Новкъостий, цій діалучар мугІарашка гІо!

С. МАЦЫЕВ,
№ 10 йолча городской больницан хирургически отдела заведующи.

Ший ханнахьа ялат діадера гІулакха кийчо ергъя

Сихъенна гурахьа ялат діадера гІулакха кийчо еш я Грозненски района Ленина цІерах йола колхоз. Боккха лоарХІам болаш гІулакх да діаде деза ялат цІендар. Гурахьа діаде дезаш дола 120 тонн кІан, 70 тонн мухки, 20 тонн кени цІендаь даьннад. ХІанз цу ялатий образецаш контрольно-семенной лабораторе да анализ е діаехьаь. Цхьабакъда, ялат діаде доладала дукха ха яле а ший ханнахьа ремонтно-технически станцес колхоз Іалашъяьй протравочни молхашца.

Гурахьа колхозе деррига а діаде деза ялат 745 гектар да. Цу лаьттах 300 гектар кийчдаь даьннад ялат діаде мара ца дезаш. Ялат гурахьа діаде деза лаьтта уж аха болабенна дукха ха яц. ХІанз ше мел йола «ДТ-54» яха тракторашъ бийсана лаьтта оахаш я. Шоашта мамогга сихагІа лаьтта кийчде гІерт уж, хІана аьча чехкагІа лаьтта аьха дракхе дукхагІа тІоадал а Іовргъя, хІаьта ялат дикагІа хьа тІа а даргда.

Ремонт еш я юртбоахама инвентарь а. Ялх сеялкех кхоъ тоаяь яьннай. Діадувш дола ялат діаккахьа кхоъ бестарка кийчъяьй, хІаьта машин а хургъя цу гІулакха лаьрхІа.

Гурахьа діаде деза ялат лоаццача ханен, перекрестнии узкоряднии способащеи діаде дага ба уж. Укх шера царна гучадаьлар перекрестни способаца ялат діадер пайданагІа долга. Перекрестни способаца кІа діадийначара хІара гектара тІара 24 центнер ялат даькхар.

Сийлахь-йоккъачa Октябрьски социалистически революце 41 шу дузача дезача денна дикача балха хьокхамашца накъа баха гІерташ шоай мел дола хьинар тІадахийтад колхозникашеи механизаторашеи лоаццача ханеи, лакхарча агротехнически бокъонашцеи гурахьа діадув ялат діаде.

В. ЕВЧЕНКО.

Газеташи журналаши—кхашкарча болхлошта

Наьсарен района библиотека зІамигача коллективо ялат чуэца къахьегамхой кхашка арабаьча керттера дарех декхар лаьрхІар керцача газеташца, журналашца, художественни литератураца къахьегамхой Іалашбелга. Цудухьа. из декхар кхоачащделга діатІадилар библиотекан передвижной фонда заведующи волча Султиговна. Боккха лоарХІам болаш бехктокхаме гІулакх яз хилара, ший комсомольски декхар кхоачашце дезаш хилара йизза терко а яь Назрановски совхоза хІара отделенен кхашкарча бригадашка діа-ноха кхуьхьа библиотекаш віашагІъехкар цо. СакъердамегІа а пайданагІа а дола литература, керда газеташ, журналаш кхухьийт Султиговс кхашкарча къахьегамхошта деша.

Цунца кхоачалуш дац Султиговс шийна тІалийца декхараш. Ше каст-каста цу бригадашка а ух из. Бригадашкара цІе уголокаш, станаш плакататашца хозъе, гойтара агитаци лелае новкъостал а ду цо.

Эгтара лоарХІамегІа а белгалдаьха дезаш а да дукхагІа йолча хана бригадашкара къахьегаме листокаш Султигова инициативах, цун новкъостаца арахецаш хилар. Къахьегама листокаш тІа язъя статьяш дика чулоацам болаш а, сакъердаме а бригада болхлошта эца пайда болаш а хуч. Масала. тІехьарча хана Альтиевски отделенен цхьан бригаде цо новкъостал а деш арахьяннача къахьегама листока тІа балха хьалхле лелаерех, цар дикача балхах яздаь дар, хІаьта бригаде кхоачамбоацарех лаьрхІа яздаьдар цу тІа болхлошта дуа хІама кийчделга дика віашагделла ца хилар, цу гІулакха бехке барашта критика а еш. Цу тайпарча статьяша болх а болхлой къахьегама дисциплина а тоаю.

С. СУЛТАНОВ.

Дика болх бу бригадо

Нохч-ГІалгІай республике лоарХІамегІа дарех цхьа дакъа да гІишлошъяр. Цу гІулакха чоагІа терко еш ба вай партес гарггарча 10—12 шера наха чубаха цІенош ца тоъар діадаккха, аьнна баь соцам. Доккха декхар тІадож вай республикан гІишлошъеча организацешта а из соцам кхоачашбарна.

Ший декхар довзашн дукхагІа гІишлошъярна къовсам лоаттабеши я Грозненски 12-ча стройтреста СУ-4 каменщикий бригада. Цу бригадан кулгал деш ва Д. Фридманович.

— 15 каменщик ва аз кулгал деча бригадаца, — йоах Фридмановича. — Оаха кирпишках гІовнаш доттарал совгІа бетонировать а ду. Октября 41 шу дузача денна дикача балха хьокхамашца накъа даха гІерташ, сихденна тІаийца социалистически декхараш кхоачащдеш да тхо. Шоайла яхье а этта, тха бригадацара болхлой дика къахьегаш ба, хІара денна цаІ-ах, шиъ балха пормаш а йоахаш.

Лакхара балха хьокхамаш гойт коммунисташа н. н. А. П. Королевске, М. Е. Бузнецовс, комсомольцаша И. Н. Чекина, А. Асташина. Царел тІехьа ца бусаш ба 10 класс чакхъяькха а баьнна, балха баьхка къона каменщикаш н.н. В. Салихови, Л. Махедовайи.

Октябрьски социалистически революцен 41 шу доаллача денна дикача хьокхамашца накъа баха, кхы керда а лакхара а толамаш доахаш ба цу бригада болхлой.

Витебски область. Полоцки кизгах хьоаса боаккха завод — къона предприяти я. ХІанз а хьалъяь яланза, цхьацца йола цехаш хьалъяь йоахаш, оборудовани оттаеш я цу заводе. Электроплавильни пешкаш, кхесто, тІалуста, кІада ду дукха станокаш, болх бе йолаеннай. Ер шу долалуш елар заводо ший хьалхара продукци. Даьхено хьайцар планал совгІа дола эзараш метраш кизга хьаьсах даь кІадаш.

СУРТА ТІА: Сортировщицаши браковщицаши (аьрдехьара аьттехьа) Г. Якубенок, Г. Сташкевич, Г. Шальдо кизга хьаьсах даь кІада дика дий хьожаш боахк.

С. Капелькон сурт. ТАСС-н фотохроника.

Къахьегамхой унахцІено лораярна

Вай республике масса йолча хана дегІаух дарба деш йола учрежденеш — больницаш, поликлиникаш, медицински пункташ. Городашка а юрташка а дукхагІа хьаух керда аппараташ, тоалу дарба дара хьисанаш.

Къахьегамхошта медицински гІулакх дара цхьадола керда хьисанаш дувц укх заметка тІа.

* * *

Массехк шу хьалха Грозненски Сталински районе крекинг завода коа минеральни хи кІедж гучаяьлар. Из хий миштад хьажа тахка Пятигорске дахьийтар паччахьалкхеи бальнеологически институте. Цигара жоп дера, хий геттара дика дарбан лоарХІам болаш хилар белгалдеш. Наггахьа мара ца хула радон яха чІоагІа газ йолаш дар из. Кхыча бесса аьлча, дикала цІи хезача Цхалтубеи Пятигорскеи йолча курорташкар дар санна дика хий да из.

Укх шера июль бутт бовш крекинг завода цхьан цІеношка хьайнийлай керда хица дарба ду моттиг. Укхаза оттаяь итт ванна я. Цу ваннашка дарба де ухача наьха хьал дикагІа хулаш, тоалуш латт уж

* * *

Китае дукха ха я дика пайдана а долаш ший тайпара дарба дара хьисап — маьхий деттар шерра даьржа леладу. Из дарба ду, кер лазаш хилча, гипертония, радикулит, иштта кхыдола лазараш хилча. Из дарба ду, сага детІа тайп-тайпарча моттигашка долча син-пхьанашта маьхий деттарца. Воаккхача академика Павлова хьехам чу дар санна да из дарба.

Укх тІеххьарча шерашка СССР-е а ду маьхий детташ дарба. Грозненрча № 1 йолча поликлиникера Вера Семеновна Селезнева мехка тайп-тайпарча медицински учрежденешка маьхий детташ дарба дара керда хьисаш Іомаде яха хиннай. ХІаьта, хІанз Грозне юха а ена вай республикан № 1 йолча поликлинике дика гІулакхаш карагІдувлаш хьалхара дарба де а йолаеннай из.

* * *

Даьхен тІема инвалидий Грозненски госпитала керттерча хирурга Максима Ивановича Перестенко цІи шерра йовз Нохч-ГІалгІай АССР-ал арахьа а. Вай даьхен тайп-тайпарча мІингашкара ух цунга письмош Цо дарбадеш хиннача цамогаш болчар язду цунга, шоашта лазара дикагІа хеташ хилар, шоашка хьажарах баркал а оалаш. Максим Ивановича балхах дийцар хирурги Ерриг союзна съезде а.

Максим Ивановича тІехкий лазара дарба деш ший тайпарча гипсах пайда эц. Гипса чІегалгаш ехк цо тІехка зе хинна из діаяьнача метте. ТІехьагІа гипс го баьккха тІехк дегІа а яьй цига чІоагІлу.

Дика говзал йолча хирурго итташ операцеш яьй, дика уж чакх а йоахаш.

Я. БЕРГЕР.

Доазол дехьара

Индонезен халкъа цIей

ХIара халкъа ши-ший да ший историен чухь кинна йоккхий эргалонаш белгалъеш дола сийлахь-доккхий, деза денош. Цу тайпара ди лоарХI 82 миллион долча Индонезен халкъо 1945 шера 17 августах — Индонезийски Республика дIакхайкаяьча денах.

ГIорваьнна волча индонезийски халкъа воIо Сукарнос йоах, кхойтта шу хьалхагIа, 1945 шера августовски деношка, керла вама эттар Индонезена. БIаьха а бирса а къовсам лоаттабаьб индонезийски халкъо ше дегIаухаргIолаш болча таханарча сийрдача наькъа тIа отта гIерташ.

Кхо бIаьн ах бIаьн шера малхбузехьарча колонизатораша рузкъах бовхаш лаьттаб индонезийски мохк, къахетам боаццаш эксплуатаци яьй моттигерча бахархошта. Цхьабакъда, Индонезен халкъа цIаккха а машар хиннабац кхыча мехкашкарча оакхараша шоай мехка доал дарца. 16-гIча бIаьшаре архипелаге уж гучабаьннача хьалхарча шерашка захватчикашта духьала халкъаша къовсамаш лоаттадеш йола моттиг хилар Индонезех. Индонезийски халкъо еза йолаш дагакхоаб колонизаторашта духьала хьалха адамаша лоаттабаьча къовсамашта хьалхлелаяьча Сурапате, Имама Бонджола, Теуку Умара, Дипо Нигара цIераш. ЦхьоагIо дуккагIа йолашагIа хилар тIехкхьарча хана индонезийски халкъо лоаттабаь къовсам. «Ази сомаялар» яхача цIи хеза йолча ший статья тIа 1913 шера май бетта В. И. Ленина яздаьд: «Доккха хIама да революционно-демократически боламо хIанз голландски Инди а, Ява яха гIайре а, Голландан кхыйола колонеш а чулацар... Из демократически болам лелабераш, цкъа-дале, Ява яхача гIайре тIа дахаш дола адамаш да. Царна юкъера гучаийккхаб, ислама байракха кIал лелабу, яхаш бола националистически болам. ШоалагIа-дале, голландски Инди ший лоIамагIа хилара тIехьа латтача а цигарча вахарца дIаIемаь баьннача а европейцех моттигера интеллигенци яьй капитализмо. КхоалагIа-дале, Ява тIа а кхыча гIайреш тIа а бахача тоъал дуккача китайцаша шоай мехкара революционни болам а боаржабаьб цига». (В. И. Ленин. Соч. т. 19. оагIо 65).

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци яьнначул тIехьагIа Индонезера къаман-мукъален болам IалIамате чIоагIа баьржар. 1926—27 пш. къахьегамхой восстанеш хилар, Явеи Суматреи къаьстта чIоагIагIа а хулаш. Цхьайолча районашка герз кара а лийца лата болабелар нах. Бакъда, колонизатораша тIемаша кийчдаьча гIашлой эскарий, тIема кемай, авиацен новкъосталца бужабир халкъа болам. Эзараш бола патриоташ боабир, цукха бехкар набахта, концлагерашка бахьийтар. Юха а ткъо шу гаргга ха яккха йийзар индонезийски халкъа колониальни Iазап ловш.

,13 шу хьалха, Советски Союзо фашистски Германецареи Японски милитаризмацареи историческиеи котало яьккхачул тIехьагIа мара матанзар индонезийски халкъана колонализман Iазап шийна тIера дIакхосса. Цхьабакъда, Индонези ший лоIамехьа йола паччахьалкхе а яь дIакхайкаяьчул тIехьагIа а цун доккхий рузкъаш карара далийта безам болаш бацар империалисташ. Мехкдаьтто. кIоро, никела, дошо, каучука, кофе, шекара, чаьво цу мехка мелIолча кхыча хьаьнача кIамаша сатем боабаьбар американскийи голландскийи, английскийи оакхарий. Къона республика йоха а яь, цун рузкъаш карадерзаде гIерташ цар шоай эскараш доссадир Яве, Суматре, Сулавеси, Калимантане, кхыча гIайрешка, Индонези дегIайоагIилга тIехьашкахьа юхадерзаде гIертар уж. Пхи шу гаргга ха яьккхар къонача республикан эскараша, герза кхоачам во боллашехьа а, агрессорашта духьала IалIамате хала къовсам лоаттабеш. Цхьабакъда, цар оагIонгахьа дар бакъдари Советски Союз керте латта машар безаш мелдола мехкаши. Цар интервенташтa духьала эгIазло кхайкаяр бахьан долаш, гуччахьа Индонезена духьала еш хинна интервенци хьалхагIа юхасоцае а, кIаьта тIехьагIа цигара шоай эскараш геттара арадаха а дийзар интервентий.

Бакъда, хIаьта а шоай тийшаболх битанзар империалисташа. Ший лоIамах йолаш Индонезес даьккхача дерригача ткъаьитт шера чухь ужи цар агенташи, тайп-тайпара тийшабалхаш къайлагIа вIашагIдехкаш хилар индонезийски халкъа духьала, колониальни лоаллен дукъ юха а цунна качдолла гIерташ. Духьал укх цхьан шера Индонезийски Республиканна духьала массехкасса гIаьрел дир империалистически ординго, Суматрерчеи Сулавесерчеи (Целебесе) мятежни бандашта кептелаттача, Симболон, Лубис, Кавиларант, Сумуал, Хуссейн, Шафруддин, Правиранегар яхачарга а кхыбарашка а гIолла. Цхьабакъда, тIаккха а чакхдалазар империалистийн цар оттабаьрийн хIама. Индонезийски эскарои халкъои хIалакбир мятежникаш.

Индонезийски Республика латташ даьккха юхьхьанцара ткъаьитт шу чIоагIа хала хилар цун халкъанна. ХIаьта а, колонизатораштеи цун агентуранеи духьала лоаттадаьча тIемашка даьха а ца Iеш, цо доккхий толамаш даьхар мохк экономически дегIабоалабара гIулакха а.

Цу толамех цаI ба, шеко а йоацаш, мохк кхачанца IалIашбара проблема кхоачашъяр. Натахьа санна Индонези ший лоIамах бола мохк а хинна дIаэттача хьалхарча шерашка дута да тоъаш а дуккхача районашка моцал узтташ а моттигаш хиннаяле, хIаьта хIанз эгIара лоарХIамегIа йола кхачан продукташ массанахьа а кхоачамбилла я.

Хьахучаш латт индонезийски къаман промышленность. Правительствос къаман доалахье яьй колонизаторий кара хиннача дуккхача предприятех. Правительствон тIахьожамана IаллаьцIай электростанцеш. банкаш, машиннаькъаш, порташ, аэродромаш.

Индонезен къаман боахам тоабарна боккха лоарХIам болаш да цо социалистически лагера мехкашца вIаший гIойле а йолаш бувзамаш лоаттадар. TIехкхьарча шерашка яь соглашенеш бахьан лолаш ший промышленностан юрта боахамаи эша машинаш а оборудовани а кхоачарГья Индонезега СССР-ереи, Катаереи, Чехословакереи. ГДР, Румынереи, Венгререи, Польшереи. Цу мехкий новкъосталца керда къаман предприятеш яхкай Яверча дуккхача городашка. Чехословакеси Германски Демократически Республикаси яхка ужжамо йола предприятеш йолча хилар со Джакартеи Богороиа. Цу предприятешкарча болхлошта юкъе — индонезийцаштеи къахьегам тIарча цар новкъосталтеи — балха товзал Iомае царна новкъостал деш болча чехословакаштеи немцаштеи юкъе бокъонца вежарий шоайла дар санна гIулакх эттад.

Доккхий хувцамаш хулаш латт юрта боахаме. ХьалхагIа лаьтта доацаш хиннача дуккхача ахархошта лаьтта ценнал. TIа-тIа дуккагIа доаккхаш латт хьалха массаза а Индонезена тоъаш ца хинна дуга. Натахьа санна хьалхарча ханашка 7 миллион тонн гаргга дуга доаккхаш кинналаде, хIаьта хIанз 8 миллион тоннал дуккагIа дуга чудахь Индонезес ший кхашкара. ХьатIадоагIача шера 8 миллиони 600 эзари тоннага кхоачаш дуга даккха оттадаьд правительствос. Из да Индонезе бахача наха эшачул дикка дуккагIа. ДуккагIа хургIолаш я хьажкIаш, чай, шекар, пальмах доаккха даьтта, кхеж, кофи, каучук.

Юрта боахаманна чIоаттIа новкъостал а деш цхьайолча районашка машинно-тракторни станцеш яккийтай правительствос. TIа-тIа дуккагIа яржаш латт юрташка производственни кооперативаш. ВIаший дага а боалаш ду цига ахархэша лаьттанцара балхаш. царга гIолла йохк базарашка совнагIа йола шоай юртбоахаман продукташ. «Барисан Тани Индонезия» яхача Ерригиндонезийски ахархой федерацена юкъе баьккаб толашагIа бола ахархой. Цу федерацен ший викалаш ба парламенте а правительстве а.

.Мехкара культура а чIоагIа тоаеннай. Мехка Республика дIакхайкаеча хана 6 процентал дуккагIа дийша нах бацар. ХIанз юхьерчеи юкъерчеи школашка дешаш миллионаш бераш да. Лаккхехьара школаш итташ яккай городашка. Каьхатмотт ца ховш боккхийча нахах саг ца витар духьа дукха школаш яккай. Дунен мехкашта юкъера Индонезен сий лаккхлуш латт. Бандунге хиннача Азеии Африкани мехкий исторически конференце хьинаре дакъалоацаш хиннарий мугIарашца яр Индонези. TIа-тIа чIоагIагIа ек цун оаз тайп-тайпарча, дунен-мехкашта юкъерча организацешка. Из — массадолча халкъашта юкъера машареи доттагIлени оаз я.

ЧIоагIлуш а шерлуш а латт СССР-аи Индонезеиеи юкъера доттагIлен бувзамаш. Индонезера тайп-тайпара делегацеш дукха хиннай Советски Союзе. ЧIоагIа лоарХIам болаш, гIозъяьнна нинна а мехка юкъерча дотагIлен демонстраци хилар президент Сукарно Советски Союзе варах. Цу тайпара из доттагIал хьахьеккхар СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель К. Е. Ворошилов Индонезе вахаро а. Цига ваха ше цIавеча К. Е. Ворошиловс аьлар: «Индонезе гIолла лелаш оаха яьккхача хана кхы а чIоагIагIа тийшар тхо индонезийски халкъ машара воккха новкъост хиларах. Тхо тийшар. советскии индонезийскии халкъаша машар чIоагIбара тIехьа, халкъий прогрессанна, шукъаленна, шоай лоIамах хилара тIехьа лоаттабеча къовсаме шинна а халкъа хьашташ бокъонца цхьана таргуш хиларах а».

Индонезийски халкъо тIа-тIа хьинарегIа а чIоагIагIа а къовсам лоаттабу халкъашта юкъе машарн доттагIали оттадара духьа, колонализм цIенъяь дIаяккхара духьа. Из хьахьокх, цкъа-дале. американскии английскии империалисташа Ливанеи Иорданеи йолаяьча эхь дайнача агрессена цо баьча Iоатккъамо. Июлеи август болалуши Ерригача Индонезе мел дахача адамо Iарбий Малхбоалехьарча халкъашта тIехьа хилара кампани йкр. Колониализманна духьала ше лоаттабу къовсам хIанз а тIехьа бокъо йоапаш голландски колонизатораша доал деш йола Малхбузехьара Ириан мукъаяккхара тIехьа лоаттабеча къовсамца ладанза бийза лоаттабу индонезийски халкъо.

Ткъаьитт шера кортамукъален а хозлен а новкъа йоагIа Индонези. Цу наькъа тIа мехко даьхача толамаша дIахо йодача хана вахаре йоахаргIола коталонаш IалIашъю цунна.

Г. АФРИН.

Ливанерча событешка

Бейрута цхьан улица тIа американски салташа дов де кийчъяь моттиг.

Кейстон яхача агентствон сурт.

„Фордацарча гIашлоша соцадергдац додаш дола истори...“

Американски профессора статья

НЬЮ-ЙОРК, 15 август. (ТАСС). США департаментерча, политикана планировани еш йолча отделе 1952 шера деиз 1954 шерага кхаччалца болх беш хиннача профессоро Луис Халлес «Нью рипаблик» яхача журнала тIа язду, ВIашагIкхийттача Штаташа Ливане яьча интервенцес хьахьокх американски доал деча гIозараша цхьаккха дича а дунен тIа хинна исторически хувцамаш бакъде тугаш ца хилар. Цо белгалду, уж хувцамаш хиланза дарг ца хилар бакъде а царца таръяла а езача метте ВIашагIкхийттача Штаташа къаьнара хьалаш ца хувцадалийта а истори тIехьашкахьа дерзаде а гIерташ лелаеча политикаш кIама ца хилар. Юкъерча Малхбоале а кхыча районашка а историен нувхий яьшка чу кхайса IаьдалаШ хьаллоаттаду цар.

Вашингтоно «зензар», яхаш язду Халлес, Китае хинна хувцамаш, хIаьта цу лоарХIам болаш йолча исторически событета хьежжа политика цхувцара кхыметтел уйлае а безам бац.

Низ бола Iарбий къаман болам айбенна хиларах а Iарбий вIашагIкхета тIерташ хиларах а ца тешарца иззамо тIалат ду хIанз а ВIашагIкхийттача Штаташа Юкъерча Малхбоалехьа.

Ливанерча хьалах лаьца ше дувцаш, авторо хаРцду. «агресси соцаяр» духьа юкъегIертай ВIашагIкхийтта Штаташ, яхаш дувца американски хабараш. Ливане этта хьал, йоаи цо, керттерча даькъе ВIашагIкхийтта Штаташ юкъе гIерта граждански тIом бахьан долаш да. ХIаьта а фордацарча гIашлошка юхасоцалургдац додаш дола истори.

Нийса а хувцалуш а дола дуне лоарХIаш хила еза ВIашагIкхийттача Штатийн политика, яхаш язду Халлес, хьалха хинна порядкаш юхаоттае гIерташ, пайдана доацар ца а леладеш.

Сберегательни кассашка леладе ахча

Советски IаьдIало, цунна кхьалхле лелаеш йолча Коммунистически партес шоай еррига уйла а беррига низ а тIабахийта къахьег вай мехка боахам тоабарца, культура лакхъярца беррига а советски къахьегамхой хоза, ираз долаш, паргIата бахийта вIаштIехьа даккхарна.

Цу гIулакха вай мехко а цун беррига ча кахьегамхоша а йоккхий коталонаш яьхай. Цхьаккха хIама ца хиннача моттигашка керда городаш яьхай, йийца вартвоацаш дукха керда заводаш, фабрикаш яьй, IилманиI культурани, деларсеи гIулаккхаш цхьанна мехка доаццача тайпара айдаьд, IалIамате дукха наха чубаха цIеноШ даьд, школеш. больницеш, ишшта духха кхыйола гIишлонаш яьй. Хиш ца хиннача мехкашка хиш а даьхкад, эрий ихкача аренашка тайп-тайпара ялаташ а дийна мохк ялатаца IалIашбаьб. IалIамате дукха электрически станцеш а яьхка, еррига городаш а нонагIа йола юрташ а электрически энергеца а сердалца а IалIашъяьй.

Атома низ беррига мехка боахам тоабарна тIаберзабаьб Советски Союзо, эггара хьалха атомни электростанци а яьй. Уж санна атомни электрически станцеш кхы а йоахкаш латт. IалIамате боккха низ бола, Ленина цIерах дола, ша бохо атомни жема даь йисте доалаш латт. Вай яраш санна самолеташ дунен тIа яц.

IалIамате йоккха IилманI говзал, низ беза лаьттан спутник урагIа яхийтарна. Из а, лаьттан спутник урагIа яхийта доахк тхо яхаш американцаша хабараш дувцашехьа, дуне тIа эттира хьалха урагIа яхийтай Советски Союзо. Цул тIехьагIа, шиъ лаьттан спутник кхы а урагIа яхийтай вай, хIаьта вай лаьттан спутникаш бIаьзза американскичарел йоккхагIа а я, цунга хьажжа лакхагIа урагIа а яхай.

ССКП хьалхленца советски къахьегамхоша мел даь гIирсаш, балхаш, мел яьха коталонаш йийца вартвац. Уж дерригаш а шоаш шоашта даьд цар. IалIамате мохк социализмера коммунизманга бита, беррига къахьегамхой доллача хIамаца паргIата баха, къахьегама ди 4—5 сахьат мара хургдоацаш лоацде, кхы а йоккхагIа коталонаш йоахаш къахьега деза.

Беррига ча советски къахьегамхоша мехка промышленность, юрта боахам, культура лакхъярна, лакхе дийца толамаш даьхарна ,дика къахьегарал совгIа, доккха новкъостал даьд, шоай мукъа дола ахча заемаш эцаш а, сберегательни кассашка дIадехкаш а советски паччахьалкхенага кхачийтарца. Дукха промышленни предприятеш, культуран учреждеиеш, кхы гIирсаш, балхаш цу ахчагIа даьд советски IаьдIало.

Заемаш эцарах а сберегательни кассашка ахча дIадилларах а дукха пайдаш доал къахьегамхошта а беррига мехка а. Цу ахчах тайп-тайпара гIишлонаш еш, беррига мохк масса а оагIорахьа тоабу, цунца къахьегамхошта паргIато йоал. IалIамате заем йийца а сберегательни кассе дIадилла а ахча, из дIадиллачоа эшшача минота цунна юхалу, проценташ тIа а кхеташ. Цул совгIа карара ахча, цIаро доагадеш а, ложкъадеш а, даха ца дезача атта дIадодаш а карара доалаш моттигаш дукха а нийслу.

Цу дерригача гIулакхий уйла йийца IаччахьалкхенI 3 процент йола чура заем эцар а сберегательни кассе ахча леладар а IалIамате пайдане да беррига мехка а къахьегамхошта а.

Культмассови болх

Ачхой - Мартановски культуран цIагIа вIашагIъеллар ялат чуэцаранта гIулакх де агитбригада. Дукхаза кхашкарча болхлошта концерташ уттадеш, лекцеши, беседаши ешаш хиннай агитбригада. Ялат чуэцача болх берашта 20-нел совгIа концерташ а оттадаьд цо.

Лекцеши, читкаши, беседаши ешилга тIеххьарча хана дикка тоаденнад районе. Бакъда, цунах кхоачам бе беза яхилга даьд из.

Дика вIашагIбелла ба районе дIаюха кхухьача библиотекайи, къахьегамхошта кино хьокхареи болх а. Къаьстта дика вIашагIбелIа ба из болх Шалаже. Цу юртарча клуба заведующи Б. Кундухови библиотека заведующи Аверьяновои масса хана бIарта го йиш я бригадашка, фермашка къахьегамхошца беседаш еш, царна газеташ дешаш.

Ишшта дика вIашагIбелла ба Буматарча юрта клуба кхетама болх а.

Цу дикача балхага хьажжа дукха кхоачамбоацараш а да тха районерча культурно - массови балха юкъе. Цхьайолча юртарча клубашка хIанз а мела лелабу агитмассови болх, гойтара агитаци яц, агитбригадаш вIашагIъехкаяц.

Кхоачамбоацараш дIа а доахаш юрташкарча клубий болх дIахо йодача хана тоабара оарцагIбаьнна ба районерча культуран отдела болхлой.

Б. АХМАДОВ,
районерча Культуран отдела инспектор.

Лечара яьккхар

Массехк ди хьалха хилар из хIама. Горячеисточненски станицера Толстов-юрта цIа йоагIар Юсупова ПятIамат яха къона кхалсаг. Ха талхаш латтар. Мух а баьнна тIаяьхкар Iаьржа морхаш. Йолалуш йоккха йоачан яр. Юрта юхе догIа кIал йисар ПятIамат. Ленина улица тIа гIолла из сиха дIайодаш. Ризван Имнеев яхача комсомольца бIарга ейра из.—ДогIа тIехдаллалца шоайцига чу а ена Iе, аьлар Ризвана цунга. Цхьабакъда ПятIамат чу яха ца а туташ сиха дIаяхар ший наькъа.

ДогIа дIахо а чIоагIлуш дар. Баьде сигале цхьацца хана сийрда а йоахаш детташ ди а дар. «Укх хана ара лела мегаргвац-кха», аьнна хийтар Ризвана. TIаккха цунна бIаргадейра электролини йолча бIоагIа юхе кхалсаг тIайодаш. Ризвана хезадар ди детташ из чIоагIа кхераме хилар. ДогIа детташе а ПятIамата ведда тIа а ваха, цига цунна кхераме хилар дIааьлар цо.

БIоагIа юхера нхи гIа а гаьна яьннаяцар кхалсаг бIоагIах техача диво бохабаь из дIабахийтача. Цо човхаяь сакхетамчура яьнна Iоежар из. Цхьабакъда, цунна сихха эша новкъостал а даь кхетамчу ера из.

Совнархоза журнала кхоалагIа номер

Укх деношка арадаьнна «НохчгIалгIай совнархоза вестник яха кхоалагIа номер йола журнал долалу «Шера йола план хIара предприяте толаме кхоачашъерах», аьнна совнархоза планово-экономически отдела начальника нов. Кузнецове язъяьча статьяца. Производство вIашагIйоллари цун экономикеи яхача раздела тIа язъяьй «Химически промышленностанна мехкадаьттан газ», аьнна А. П. Дронинеи «Мехкадаьттан скважинашка бурув тохача УРУ яха установкаш оттаярах» В. С. Барановеи, А. П. Волковаси. «скважинаш гоамъяларца лоаттабеча къовсамах» Ю. С. Бозыревси, «Мехкдаьттахи газахи дIабода мах лохбара торонаш», аьнна М. П. Левинеи язъяь статьяши кхыйола материалаши.

Керда техникеи технологии» яхача раздела тIа язъяьча М. Г. Митрофанов статья тIа дувц. «Калош» яхача бензина хьаж йоаярна пайдане дола гIулакх. Цу раздела тIа язъяьй «Температура лакха йола скважинаш чухьара чIоагIъе беча мархалах пIлакахи гIумарахи йола цемент тохар», аьнна Е. К. Мочинскеи, «скважинаш гонахьара дIакъовлара лаьрхIа АУ-5 яха оборудовани», аьнна Сидоровси кхичари язъяь. статьяш. «Производствен новаторийн хьалха латтарии опыт», яхача раздела тIа язъяьй дикагIа болча бурув тохача мастераша — Гудермесерча Г. Малешкоси Краснодарерча Апанасенкоси шойла социалистически яхь лелаярах йола П. А. Якубова корреспонденци, инженерий П. В. Курскиевеи, В. И. Лобановеи кхычари материалаш, тайп-тайпара информацеш.

ГИРИН.

ХIара бетта арадувла „Тракторaши юртбоахаман машинаши“ яха журнал

Журнала тIа дувц тракторaши юртбоахаман машинаши хьаяра, цар теорен ,тохкам бара тIулакхаш.

Боккха теркам тIабахийтаб журнала тIа кердагIа йолча технолотена. дикагIча предприятейи производствон новаторийн опыта. Журнало масса хана хоам бу из дешачарга вай мехка а доазол арахьа а керда хьае лаьрхIача машинех лаьца.

Журнала тIа яр разделаш я: теори, конструкцен а тохкам бара а, производство вIашагIйолларе цун технологени, завода практикаш, кхыча мехкий техникаш, критикеи библиографени.

Дуккхача наха лаьрхIа да журнал. Юрта боахама механизаторашеи машинашъераштеи ремонтно-технически станцей мастераштеи доккха новкъостал дергдолаш да из.

Журнала цхьан номера мах 4 соми, шера подписка яра мах 48 соми ба.

Цунна дIаязбала йиш я «Союзпечата» районийн городийн отделашка. бувзама масса йолча отделашка. «Союзпечата» а бувзамий а отделеней киоскашка дохкаш хул из.

Ю. БАЗГИЕВ.

Керда бюллетень

Укх шера шоллагIча квартале яьржача социалистически яхье коттъяьнна артелаш а цар итогаш а ювцаш кхоалагIа номер бюллетень арахийцай Нохч-ГIалгIай АССР-а респромсовето.

Респромсовета системерча «Обувщик» яхача артело хьалхара мотти яьккхай укх шера шоллагIча кварталe. Цо уж толамаш дахарах, цунга хинна Нохч-гIалгIай Министрий Совета дIа-юха тела «Це байракх» цунга йитай. цул совгIа ахчан совгIат а деннад цунна.

Респромсовета система чуйоагIа, толамаш даьха кхыйола коллективаш а, болхлой а ба бюллетена тIа бувцаш.

Царех я Наьсарен районера Ахриев Папура цIерах йолча артела цех (заведующи нов. Тангиева Раиса).

Хоза кийчъяь плакат а респромсовета болхлошта дикагIа йолчарех гойтара пособи а я из.

А. ИСАЕВ.

Иракски Республикан толамаш

БАГДАД, 14 август. (ТАСС). 14 июле Иракски революци яьнна хьалхара бутт балара хетаяь статьяш язъяьй газеташа. Цар тIа белгалду, цу лоацца хана чухь республикански правительствоина КарагIаьнна мехка чухь тоъал реформаш яр а, дунен халкъашта юкъера Ирака къаман сий юхаметтоаттадар а.

«Революцено,— язду «Аль-джумхурия» яхача газето,— дIаяькхай цхьан Малхбузенна товча тайпара лелаяь политика а цхьаккха бахьан а доацаш Малхбоаленца леладаь моастагIал а. Уж харцахьара тIулакхаш дIадаьхал Республико дунен мехкашта юкъера гIулакхаш довзара даькъе шерагIа никъ лацар духьа». 14 июле хиннача событеша, йоах газето, чIоаттIа лард еллай реформаш чакхъяхарна. Тхо протресса а кердача гIулакхий а новкъа даьннад. Мохк чIагIбар а тоабар а духьа шийна хьалхашка декхар оттаду революцес, йоккха политически, экономически, социальнии реформай программа кхоачашъе.

«Аль-хуррия» яхача газето дувц республикански правительствос хIанзле а кхоачащдаь гIулакхаш — ханна дола конституци тIаэцар, империализмо оттабаь нах дIабахар, паччахьалкхен аппарат тоаяр. феодализм цIенъяь дIаяккхар духьа цун низаш мелдар, шоаш хьийача кхьих хьахиннача хIамашта йола ахархой бокъо дIахо йодача хана юхаметтаоттаяр. ХIаьта эггара керттера дар да ший низех бола тешам революцес халкъа дIабовзийтар, хIана аьлча из тешам масса а боабора империалисташа.

Шаькха а республике

Коммунистически партеси советски правительствоси чIоагIа уйла а йоаккхо а ю юхаметтоаттаяьча Нохч-ГIалгIай республикан боахам сихха дегIабоалабара. Дуккхача лоарХIаме IалIама руцкъаш долча моттигашта юхе йолча промышленни предприятейи учреждеиейи балха эшаш йола, моттиге бахача гIалгIайи нохчийи болхлой кадраш кийчъярна чIоагIа уйла тIаяхийта еза общественни хьалхле лелаечар.

Вай республика къамах йола кадраш чIоагIа эшаш хиларца, чIоагIа лоарХIам болаш да гIалгIайи нохчийи къамах бола нах лаккхерча а юкъерча а дешара заведенешка дешаш багIар. Цунца, дийшаь баьлча республикан учреждеиешка, мехкдаьттан промышленносте, кхыча промышленносте болх бергболаш къамах бола болхлой хургболаш.

Республике практике ухача студенташа - практичанташа цу балха юкъе лаца еза моттиг лоац. Соахка Казахстана таьнарча столицера Алма-Атара Грозне практикаш вера университета студент-юрист вола Вакалишев Гинази. Ше практике хиннача ханна советски суда тешаме а дика а вола болхло санна дIахьекхаб цо.

Соахка «Грозненски рабочий» яхача газета редакце, Алма-Атара практикаш даьхкадар тхо журналисташ-студенташ Мякиев Асхьаби, Нашхоеви сои. Дика чакхъяьккхар оаха из практика.

Укх шера цIаькха а вай республике практикаш баьхкабар Вакалишев, Мякиев, хIаьта царца Албогачиев Махьмад а.

Газета оагIош тIа юха а йолалу Асхьаба статьяш, республикан вахара а культуран а хьакъехьа заметкаш, статьяш яьзъю цо. Цкъаза кхашка болх дика бераш бувц цо, цкъаза болх во бераш бувцаш царна тох цо, кхоачамбоацараш дIа мишта доахарда дIа а хьокхаш.

Ишшта, Алботачиев Махьмада «Сердало» газета редакце практика чакхйоаккхаш дика болх бир республикан вахареи колхозашка, заводашка беча балхеи дика дараш а кхоачамбоацараш а белгалдеш. Ялат сихах чуэцар IалIашдарна а хьайбай боахам дегIабоалабарна а сиха чакхдаха деза гIулакхаш утттадора цо.

ХIанз республика боккха гIа баьккхаб, боахама гIулакх чIоагIденнад. Малав из degIаяр, тоаялар ца дезар? Вежарий республикашта юкъе, хила езача лагIа тIа из хилар вай къаман сийлен гIулакх да.

Б. ЧАХКИЕВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIераха кинотеатр

Йоккха зал — «Вокха дунен тIара хьавена мар». Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — «18-гIа шу». Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 2 — «13-гIа шу». Долалу 9.30, 11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.

Кинотеатр Родина

«Мистер Икс». Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

Ахкан зал

«Прелюдия славы». Долалу 7.30. «Кхела тIахьехам». Долалу 9.15.

Картежникашта гIод техад

Грознен Орджоникидзевски милицен отделене массехк зIамига сат—картежник воалавир лаьца. Уж бехке бир, улица новкъа ахча а дехкаш. картех ловзарах. Цхьан монтажни управленен плотник Виктор Герасимов, «Чечингстрой» треста болхлой —Дадуев ИбрахIими Насурдыи, винзавода трузчик Горник Кюдержан, литейно-механически завода плотник Анатолий Маслов, Александр Асатуров, ишшта кхыбараш а болаш 14 картежник вар уж. Шоаш бехке бац а йоахар цар. Цхьабакъда ,уж бехке хилар хьахьекхар царгара хьалийцача карташеи хьерчадаь кучках иллача ахчан. Гучадаьлар цар шоай ловзара бераш а юкъе озаш болх лелабар.

Орджоникидзевски райисполкома административни комиссе ший заседане картех ловзарий дешага хьажа а хьажаь гIодаш техар царна.

ХРОНИКА

РСФСР-а Министрий Совето Ставропольски совнархоза председателалла хьожаваьв нов. Н. А. Булганин. Нов. Булганин Н. А. цу балха дIатIавахав.

СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиумо нов. Булганин Н. А. мукъавалийтав СССР-а Паччахьалкхен банка Правленен Председателла балхара.

СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиумо СССР-а Паччахьалкхен банка Правленен председателалла хьожаваьв нов. Коровушкин А. К.

Редактора зам.
ДЖ. ХАМАТХАНОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ02457. Типография им 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3. Заказ № 5050.